

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Op de man spelen: Een onderzoek naar de werkcultuur voor homo - en biseksuele journalisten in de voetbaljournalistiek

Ridder, Audrey de

Citation

Ridder, A. de. (2023). *Op de man spelen: Een onderzoek naar de werkcultuur voor homo - en biseksuele journalisten in de voetbaljournalistiek.*

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [License to inclusion and publication of a Bachelor or Master thesis in the Leiden University Student Repository](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3640890>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Universiteit
Leiden

Op de man spelen

Een onderzoek naar de werkcultuur voor homo – en biseksuele journalisten in de voetbaljournalistiek

Masterthesis

Master Journalistiek en Nieuwe Media

Universiteit Leiden

Eerste lezer: Dr. Alexander Pleijter

Tweede lezer: Dr. Michaël Opgenhaffen

BSc A. J. de Ridder, s3289257

1 juli 2022

Abstract

Deze masterscriptie brengt de ervaringen van bi- en homoseksuele voetbaljournalisten op de werkvloer in kaart. Hierbij is gekeken naar hun ervaringen met betrekking tot de werkcultuur, heteronormativiteit, heteroseksisme en masculiniteit. Om dit te onderzoeken is gebruik gemaakt van kwalitatief onderzoek in de vorm van open interviews met homoseksuele, lesbische en heteroseksuele voetbaljournalisten werkzaam op verschillende voetbalredacties. De resultaten tonen aan dat er sprake is van heteronormativiteit, homofobie en masculiniteit binnen de voetbaljournalistiek. Desalniettemin, doet er zich de laatste jaren een positieve verandering voor in de Nederlandse voetbaljournalistiek.

Voorwoord

Voor u ligt de scriptie ‘Op de man spelen’. Het onderzoek van deze scriptie is uitgevoerd als afstudeerdopdracht voor de master Journalistiek en Nieuwe Media aan de Universiteit Leiden. Deze scriptie brengt de ervaringen van bi- en homoseksuele voetbaljournalisten op de werkvloer in kaart, door te kijken naar de werkcultuur, heteronormativiteit, heteroseksisme en masculiniteit.

Mijn scriptiebegeleider, dr. Alexander Pleijter, bedacht het bredere onderwerp ‘diversiteit op de redactie’. Hierna heb ik zelf mijn onderzoeksvraag bedacht. Ik ben zelf werkzaam in de voetbaljournalistiek, waardoor het voor de hand lag om redacties binnen dit vak te onderzoeken. Daarnaast is homoseksualiteit helaas nog altijd een lastig onderwerp binnen het voetbal, waardoor het me interessant leek hier verder op in te duiken.

Bij deze wil ik dr. Alexander Pleijter bedanken voor zijn heldere communicatie, scherpe feedback en flexibiliteit de afgelopen tijd. Ik heb veel aan zijn fijne begeleiding gehad. Ook wil ik dr. Michaël Opgenhaffen bedanken voor de nuttige feedback in de beginfase van mijn scriptie. Uiteraard wil ik ook de participanten bedanken voor hun medewerking. Ondanks de soms persoonlijkere en gevoelige vragen, waren alle participanten ontzettend open en behulpzaam. Tot slot wil ik mijn vrienden, partner en familie bedanken.

Ik wens u veel leesplezier toe.

Audrey de Ridder

Amsterdam, 1 juli 2022

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Theoretisch kader:	8
2.1 Werkcultuur op redacties	8
2.2 De masculiene en heteronormatieve cultuur op redacties	9
2.3 Homofobie op de werkvloer	11
3. Methode	13
3.1 Kwalitatieve benadering	13
3.2 Dataverzameling: open interviews	14
3.3 Participanten	16
3.4 Analyse	17
3.5 Validiteit en betrouwbaarheid	18
4. Resultaten	19
4.1 Werkcultuur	19
4.2 Heteronormativiteit	25
4.3 Heteroseksisme	28
4.4 Masculiniteit	33
5. Conclusie en discussie	37
5.1 Conclusies	37
5.2 Discussie	39
Literatuur	41
Bijlage	45
Bijlage I. Interviewguide	45

1. Inleiding

Tijdens het Europees Kampioenschap voetbal in 2021 vielen fans massaal over een nieuwe wet in gastland Hongarije. Een wet tegen de promotie van homoseksualiteit, afwijkingen van de genderidentiteit en geslachtsveranderingen past toch niet in een land dat duizenden voetbalsupporters verwelkomt? Supporters namen regenboogvlaggen mee naar het Hongaarse stadion en bij de Hongaarse ambassade in Den Haag werd een enorme regenboog opgehangen door voetbalplatform FC Afkicken. Ook in de aanloop naar het WK 2022 in Qatar is flink wat ophef geweest. De organisatie liet weten dat LHBTQ+-supporters welkom zijn, als ze affectie naar elkaar maar niet publiekelijk vertonen (Davies & Ramsay, 2021). Ook hierop werd verontwaardigd gereageerd door voetbalfans, velen lieten weten van plan te zijn regenboogvlaggen mee te nemen naar de stadions.

Tegelijkertijd is homofobie niet weg te denken uit de voetbalwereld. De eerste professionele voetballer die in de jaren negentig uit de kast kwam, Justin Fashanu, pleegde enkele jaren later zelfmoord. Fashanu, die onder andere voor Manchester City speelde, heeft in zijn leven flink wat homofobie te verduren gekregen, onder andere van zijn eigen broer in interviews met de media. Een recent onderzoek naar alle voetballers in de Eredivisie en Eerste Divisie laat zien dat 70% van de voetballers de homoacceptatie met een onvoldoende beoordeelt (Cremers & Elling, 2021). De voetballers geven aan dat het in het algemeen slecht staat met de acceptatie, onder de voetballers zelf, maar met name onder supporters. Dat laatste bleek vorig jaar maar weer, toen de sportschool van de oprichter van de Roze Kameraden (een LHBTQ+-supportersgroep van Feyenoord) werd beklad met homofobe scheldwoorden samen met brandstichting (Barel, 2021). Al eerder, in 2018, schreef de homoseksuele AZ-fan Bowi Jong een brief naar de KNVB wegens pijnlijke ervaringen met homofobie in voetbalstadions (NH Nieuws, 2018).

In Nederland heeft er nog maar één speler gevoetbald terwijl hij openlijk uitkwam over zijn geaardheid: John de Bever, die een half seizoen in het betaalde voetbal speelde (Van Leeuwen, 2021). Op dit moment zijn er wereldwijd maar twee openlijk homoseksuele voetballers actief: Josh Cavallo, die uitkomt voor Adelaide United op het hoogste niveau van Australië, en Jake Daniels, die uitkomt voor Blackpool FC in de op één-na-hoogste divisie in het Engelse voetbal. In een recent uitgekomen podcast van de NOS, *De Schaduwspits*, vertelt een professioneel voetballer uit Nederland anoniem dat hij niet uit de kast durft te komen (2022). Hij voetbalt op dit moment op het hoogste niveau en is onder andere bang voor spreekkoren in de stadions en de acceptatie in het buitenland, waarnaar hij graag een transfer maakt.

En dat terwijl trainer en ex-profvoetballer Frank de Boer in 2012 zei dat homoseksuele voetballers niet zouden bestaan; homoseksuele mannen zouden “a-sportief” zijn. De Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB) zegt er het volgende over: “Voetbal is voor iedereen. Homo of biseksueel zijn, boeit geen flikker (KNVB, 2022).” Een mooi streven, maar helaas niet in elke competitie accuraat. Wat opvalt, is dat dit in het vrouwenvoetbal wel het geval is. Oranjeleeuw Merel van Dongen laat zich regelmatig uit over LHBTQ+-problemen en menig (ex-)Oranjeleeuw is op sociale media open over haar lesbische relatie. In het mannenvoetbal is iets dergelijks op dit moment ondenkbaar.

Ook in de voetbaljournalistiek valt er nog wel wat te halen. Al in 2013 zorgde René van der Gijp voor boze en teleurgestelde reacties onder het Nederlandse volk na de uitspraak “voetbal is geen sport voor homo’s” in het praatprogramma *Voetbal Inside*. Ook collega Johan Derksen kwam in 2018 in opspraak na homofobe uitspraken in hetzelfde programma. Zijn reactie: als mensen niet van homofobie gediend zijn, moeten ze hun tv maar uitzetten. Van der Gijp maakte in datzelfde jaar al eerder transfobe opmerkingen over een transgender journalist van de Vlaamse televisiezender VTM.

In een democratie speelt de journalistiek een belangrijke rol in het goed functioneren van de publieke sfeer (Ferree, Gamson, Gerhards & Rucht, 2002). Om goed aan deze functie te voldoen, moet de journalistiek een groot scala aan onderwerpen en perspectieven behandelen om zo de diversiteit van de maatschappij te representeren. Redacties die diverser zijn op het gebied van etniciteit schrijven bijvoorbeeld vaker over aan etniciteit gerelateerde problemen, zo blijkt uit onderzoek (Sui, Paul, Shah, Spurlock, Chastant & Dunaway, 2018). Je kan je afvragen of deze journalistieke taak in de voetbaljournalistiek voldoende wordt uitgevoerd. In de reguliere journalistiek speelt deze dialoog al: hoe kunnen journalisten dat grote scala bieden, wanneer ze zelf niet zo divers zijn? Zo blijkt ook uit onderzoek naar nieuwsmedia in het Verenigd Koninkrijk, Zweden en Duitsland: op de onderzochte nieuwsredacties groeit het bewustzijn rondom diversiteit en is het regelmatig een onderwerp van discussie (Lück, Schultz, Simon, Borchardt & Kieslich, 2020). In de voetbaljournalistiek laat deze dialoog nog op zich wachten. Er valt nog flink wat te halen wat betreft diversiteit op sportredacties. Zo toonden onderzoekers in 2016 aan dat het aantal vrouwelijke sportschrijvers het afgelopen decennium niet was toegenomen (Franks & O’Neill, 2014) en een masterscriptie uit 2021 bevestigde het tekort aan vrouwen wederom (Gähler, 2021). En dat terwijl de omvang van de sportjournalistiek wereldwijd toeneemt en blijft groeien (Andrews, 2005).

In de wetenschap over sportjournalistiek is de kennis wat betreft seksuele diversiteit op de werkvloer beperkt. De Amerikaanse sportjournalistiek bestaat voornamelijk uit heteroseksuele mannen (Magrath, 2020). Ook in Nederland lijkt dit het geval, zo is er vaak kritiek geweest op het kleine aantal vrouwen op sportredacties (zie bijvoorbeeld SoccerNews, 2019). Amerikaanse sportjournalisten geïnterviewd voor een kwalitatief onderzoek, geven aan te verwachten dat de sportjournalistiek een lastige carrière is voor openlijk homoseksuele mannen (Kian, Anderson, Vincent & Murray, 2013). Zo gaven ze aan dat vooral oudere collega's er een probleem mee zouden kunnen hebben. Ook verwachtten ze problemen met sommige atleten, bijvoorbeeld tijdens interviews. Bovendien gaf één van de journalisten zelf aan zich er niet comfortabel bij te voelen, aangezien een homoseksuele collega niet mee zou kunnen praten zoals een "normale man". Van de geïnterviewde sportjournalisten had er maar een journalist ooit met één homoseksuele collega en één lesbische collega gewerkt.

Opvallend genoeg is er nauwelijks onderzoek gedaan naar seksuele diversiteit in de sportjournalistiek. Er wordt bijvoorbeeld wel gesproken met heteroseksuele sportjournalisten over hypothetische niet-heteroseksuele collega's, maar niet met de collega's in kwestie (zie bijvoorbeeld Kian et. al, 2013). Maar ook de weinige onderzoekers die wel met homo- en biseksuele sportjournalisten spreken, beperken zich tot een kleine groep. Zo zijn alleen sportjournalisten die openlijk niet-heteroseksueel zijn gevraagd voor onderzoek (zie bijvoorbeeld Magrath, 2020).

Door dit eerder genoemde gebrek aan onderzoek is er weinig bekend over de vraag hoe het voor homo- en biseksuele journalisten is om in de voetbaljournalistiek te werken. Dit onderzoek wil een bijdrage leveren aan dit hiaat in het wetenschappelijk onderzoek. Hierbij richt het huidige onderzoek zich specifiek op de voetbaljournalistiek, dit omdat het juist in het voetbal zo gevoelig lijkt te liggen. Zo blijkt onder andere uit uitspraken zoals die van Johan Derksen, René van der Gijp en Frank de Boer, uit homofobe incidenten onder voetbalfans en uit onderzoek onder profvoetballers naar de homoacceptatie binnen het voetbal (Cremers & Elling, 2021). Bovenstaande leidt tot de volgende onderzoeksvraag:

Hoe ervaren homo- en biseksuele mannen de werkcultuur binnen de voetbaljournalistiek?

Door middel van kwalitatief onderzoek werd dit onderzocht: homo- en biseksuele sportjournalisten werden naar hun ervaringen gevraagd tijdens open interviews. In hoofdstuk

2 worden de relevante concepten, theorieën en eerder verricht onderzoek besproken en in hoofdstuk 3 wordt de onderzoeksopzet toegelicht. In hoofdstuk 4 worden vervolgens de gevonden resultaten besproken. Ten slotte volgen in hoofdstuk 5 conclusies en een discussie.

2. Theoretisch kader

Dit onderzoek wilde inzicht krijgen in hoe homo- en biseksuele mannen de werkcultuur binnen de voetbaljournalistiek ervaren. In dit theoretisch kader worden de relevante theorieën en concepten toegelicht, om te beginnen met het concept werkcultuur in paragraaf 2.1. Paragraaf 2.2 bespreekt hierna het concept seksuele diversiteit. Vervolgens gaat paragraaf 2.3 over hegemonische masculiniteit, *inclusive masculinity*, heteroseksisme en heteronormativiteit. Ten slotte volgt in paragraaf 2.4 een overzicht van voorgaand onderzoek naar homofobie op de werkvloer in verschillende arbeidssectoren. De besproken literatuur gaat vooral over de sportjournalistiek, in tegenstelling tot specifiek de voetbaljournalistiek. Simpelweg omdat het meeste onderzoek naar sportjournalistiek in het algemeen is gedaan.

2.1 Werkcultuur op redacties

Voor de journalistiek is het van belang dat journalisten van alle gezindten en geardheden zich thuis voelen in het vak. De verschillende dynamieken op een redactie brengen gemeenschappelijke overtuigingen en motivaties in de praktijk; er ontstaat een werkcultuur (Berkowitz & Yehiel, 2003). Die werkcultuur bestaat dus eigenlijk uit ongeschreven regels over de sociale werking van een redactie, maar ook beslissingen omtrent beleid dragen mee aan de werkcultuur (Breed, 1955). Journalisten gedragen zich op de manier dat gepast lijkt binnen de werkcultuur van een redactie. Een werkcultuur die positief wordt ervaren door werknemers, zorgt voor betere resultaten (zie bijvoorbeeld Owino & Francis, 2019); Lee, Seo, Jeung & Kim, 2019). Culturele normen op de redactie zijn vaak stilzwijgend (Gravenaard & Rimestad, 2012).

Voormalig journalist Warren Breed onderzocht in de jaren vijftig de algemene werkcultuur in de journalistiek en ondervond dat er een cultuur bestaat waarin nieuwkomers zich aanpassen (1955). Kort gezegd: nieuwkomers socialiseren. Dit gebeurt “via osmose”, zegt Breed (1955). De werkcultuur leeft onder werknemers als stilzwijgende en impliciete kennis. De socialisatie van nieuwe journalisten op een redactie gebeurt doordat nieuwkomers impliciete kennis opdoen tijdens geroutineerde bezigheden op de redactie (Gravenaard & Rimestad, 2014). De bestaande werkcultuur van een redactie wordt in stand gehouden, niet doordat dit expliciet wordt opgelegd, maar doordat nieuwkomers aanvoelen wat de norm is op de redactie. Hier ligt ruimte voor verbetering, zeggen Gravenaard en Rimestad (2014). Door bepaalde gedeelde kennis wel uit te spreken en expliciet te maken, ontstaat er ruimte om te reflecteren op routines. Zonder bewustzijn over de werkcultuur, kan de werkcultuur niet worden verbeterd. Zo toonden Gravenaard en Rimestad (2012) in hun onderzoek aan dat de

bestaande werkcultuur mensen ervan kan weerhouden om bepaalde ideeën te delen tijdens een redactievergadering. Journalisten anticiperen een bepaalde reactie van de rest van de redactie en kiezen er daarom voor het idee voor zich te houden. Op die manier zouden redacties goede ideeën mis kunnen lopen.

2.2 De masculiene en heteronormatieve cultuur op redacties

Hoe ervaren homo- en biseksuele journalisten die aanpassing tot de werkcultuur van de voetbaljournalistiek, waar Breed (1955) het over had? In de sportjournalistiek is er sprake van weinig seksuele diversiteit en een masculiene en heteronormatieve cultuur (Magrath, 2020). Seksuele diversiteit refereert naar verschillende uitingen van seksualiteit (Darde & Morigi, 2012). Een afkorting die hiermee samenhangt is LHBTQ+ en verwijst naar lesbiennes, homo's, biseksuelen, transgenders, queers, en meer. De term LHBTQ+ wordt dus gebruikt om te verwijzen naar verschillende manieren waarop groepen mensen zich identificeren, op het gebied van gender en seksualiteit. Op dit moment zijn er meer dan tachtig benamingen voor soorten uitingen van seksualiteit (Steensig, 2022). In dit onderzoek ligt de focus op homo- en biseksuele mannen, dus mannen die (onder andere) op mannen vallen. Er is gekozen voor homo- en biseksuele mannen, omdat vooral op deze groep een taboe lijkt te heersen in de voetbalwereld.

Heteronormativiteit verwijst naar een norm wat betreft seksualiteit in de Westerse maatschappij. In Westerse landen is de norm een legitiem monogaam huwelijk tussen man en vrouw (Darde & Morigi, 2012). Deze norm bewerkstelligt bepaalde verwachtingen rondom gedrag voor mannen en vrouwen. Afwijkingen van die verwachtingen kunnen bijvoorbeeld resulteren in pestgedrag (Meanley, Egan & Bauermeiser, 2018). Heteronormativiteit zorgt voor sociaaljuridische, culturele, organisationele en interpersoonlijke praktijken die voortkomen uit veronderstellingen die we als maatschappij als vanzelfsprekend beschouwen (Kitzinger, 2005). Zo versterken scholen bijvoorbeeld heteronormativiteit door een tekort aan professionele ontwikkeling van docenten om om te gaan met LHBTQ+-problemen, een tekort aan niet-heteroseksuele seksuele voorlichting, een tekort aan protocollen rondom homofobie en door jonge kinderen geen boeken te laten lezen over homoseksuele relaties (Ferfolja, 2007).

Sport speelt al lange tijd een belangrijke rol in de ontwikkeling van jongens en mannen in een heteronormatief milieu (Magrath & Anderson, 2022). Eerder onderzoek naar de ervaringen van niet-heteroseksuele mannen in de sportjournalistiek bevestigt het bestaan van een heteronormatieve omgeving (Magrath, 2020). Zo deelden participanten dat het

dagelijkse gesprek op de werkvloer regelmatig over vrouwen in een romantische of seksuele context ging. Uit onderzoek naar de perceptie van heteroseksuele sportjournalisten op dit onderwerp bleek ook dat zij verwachten dat homoseksuele mannen niet mee zouden kunnen komen in hun dagelijkse gesprekken (Kian et. al, 2013). Deze heteronormativiteit leidt tot een heteroseksistische werkcultuur (Magrath, 2020).

Heteroseksisme verwijst naar het onderschikken van niet-heteroseksuele relaties, personen en gedrag (Herek, 1990). Heteroseksisme is prominent in de sportwereld en weerhoudt homo- en biseksuele sportjournalisten ervan uit de kast te komen. Ook in andere sectoren komt het geregeld voor, zoals in het Australische bedrijfsleven (Smith & McCarthy, 2017). Een voorbeeld hiervan is dat van niet-heteroseksuele sportjournalisten wordt verwacht dat ze hun liefdesleven privé houden, terwijl dit bij heteroseksuele mannen niet wordt verwacht.

Uit onderzoek bleek ook dat de heteroseksuele sportjournalisten niet-heteroseksuele sportjournalisten als minder mannelijk beschouwden (Kian et. al, 2013). Zo verwees een geïnterviewde journalist naar een heteroseksuele sportjournalist als een “normal guy” in vergelijking met een niet-heteroseksuele sportjournalist. Dit relateert aan het concept hegemonische masculiniteit. Hegemonische masculiniteit is een concept van Raewyn Connell (1995). Deze theorie erkent meerdere soorten masculiniteit. De verschillende masculiniteiten kennen een onderlinge hiërarchie, waardoor bepaalde mannen een groter privilege ervaren dan andere mannen. Connell onderscheidt drie categorieën: de medeplichtigen, de gemarginaliseerden en de ondergeschikten. De laatste categorie verwijst naar vrouwelijke of homoseksuele mannen die de minste privilege ervaren in de maatschappij. Ook in de sportwereld worden mannelijke mannen over het algemeen meer gewaardeerd dan vrouwelijkere mannen (Magrath & Anderson, 2022).

Maar er hebben de laatste jaren veranderingen plaatsgevonden in de maatschappij omtrent masculiniteit. Homofobie neemt in westerse culturen af (Anderson, 2009; Bullingham, Magrath & Anderson, 2014). Ook tegen masculiniteit wordt anders aangekeken. Om deze reden heeft het concept hegemonische masculiniteit kritiek gekregen, zo zou het minder effectief zijn in het omvatten van de huidige werkelijkheid voor jonge mannen. Anderson adresteerde dit al in 2009 met zijn *inclusive masculinity theory*. In deze theorie staat het concept *homophobia* centraal. Dit concept refereert naar masculien gedrag met als aanleiding de angst om als homoseksueel gezien te worden. Dit kan volgens Anderson alleen bestaan in een cultuur dat zich bewust is van homoseksualiteit, homoseksualiteit over het algemeen afkeurt en ook vrouwelijk gedrag bij mannen afkeurt. *Inclusive masculinity theory*

beweert dat mannen nu niet overal meer zeer masculien over moeten komen, om geaccepteerd te worden, mede doordat *homophobia* niet meer in elke cultuur bestaat. Onderzoekers die deze theorie in relatie tot sport onderzochten concludeerden dat die positieve trend ook in de Westerse sportwereld te vinden is, maar dat er meer onderzoek naar nodig is om harde conclusies te kunnen trekken (Anderson & Magrath, 2022). Maar er zijn sindsdien onderzoeken gedaan die tegenstrijdige resultaten vonden; die geen positieve ontwikkeling lieten zien (zie bijvoorbeeld Einarsdottir, Hoel & Lewis, 2015).

2.3 Homofobie op de werkvloer

Het is derhalve relevant om te onderzoeken hoe homo- en biseksuele journalisten een cultuur ervaren waarin heteronormativiteit en masculiniteit prominent aanwezig zijn. Mede omdat eerder onderzoek naar die ervaringen aantoonde dat niet-heteroseksuele sportjournalisten moeite hadden uit de kast te komen en geregeld last hadden van homofobe incidenten op Britse en Amerikaanse sportredacties (Magrath, 2020). Homoseksuele sportjournalisten horen regelmatig homofobe uitspraken zoals het gebruik van het woord “faggot”. Verschillende participanten gaven aan niet uit de kast te durven komen door de werkcultuur waarin ze zich bevonden. Ook onderzoek naar de werkcultuur voor LHBTQ+-minderheden in andere sectoren belooft niet veel goeds. Zo is 65% van de LHBTQ+-dokters wel eens homofob bejegend (Eliason, Dibble & Robertson, 2011) en bewegen homoseksuelen in de PR zich aanzienlijk geïsoleerder op de werkplek dan hun heteroseksuele collega's (Tindall & Waters, 2012). Uit de kast komen is nog niet vanzelfsprekend voor werknemers, blijkt uit een literatuuronderzoek dat dit fenomeen in verschillende arbeidsmarkten bestudeert (Mars & Staton, 2016).

Onderzoek toont aan dat steun vanuit de algemene werkomgeving de kans groter maakt dat niet-heteroseksuele werknemers uit de kast komen (Huffman, Watrous-Rodriguez & King, 2008). Bovendien zorgt support van leidinggevenden wat betreft hun seksualiteit voor een hogere baantevredenheid onder niet-heteroseksuele werknemers. Dergelijke interventies kunnen het gemakkelijker maken voor werknemers om zich thuis te voelen op een relatief masculiene en heteronormatieve sportredactie.

Voorgaande concepten zijn relevant voor dit onderzoek. Niet alleen als waardevolle achtergrondkennis; de concepten zijn ook nuttig geweest in het opzetten van de open interviews. Zo werden de participanten naar hun ervaringen rondom masculiniteit, heteronormativiteit, heteroseksisme gevraagd worden om zo hun ervaringen met de

werkcultuur op voetbalredacties in kaart te brengen. Dit wordt verder toegelicht in paragraaf 3.2.

Het is van belang dat aandacht wordt besteed aan de ervaringen van homo- en biseksuele journalisten met deze werkcultuur. Zoals gezegd moeten journalisten van alle gezindten en geaardheden zich thuis kunnen voelen in de sportjournalistiek. Diversiteit is een kenmerk dat over het algemeen geassocieerd wordt met kwaliteitsjournalistiek (Costera Meijer, 2001). Journalisten moeten ervoor zorgen dat ze de volledige diversiteit aan perspectieven in de maatschappij representeren (McQuail, 1992). Het is belangrijk dat de media de maatschappelijke verschillen in cultuur, opinie en sociale omstandigheden weerspiegelen. Om seksuele diversiteit op de sportredactie als werkgever te bewerkstelligen, is het belangrijk om je bewust te zijn van je werkcultuur, zeker op het gebied van heteronormativiteit en masculiniteit. Om diversiteit te kunnen bewerkstelligen, moeten ook minderheden zich thuis voelen op de werkvloer. Het huidige onderzoek bekijkt of dit het geval is. Zonder de acceptatie en de erkenning van seksuele diversiteit in de werkcultuur van journalisten kan de diversiteit en berichtgeving van de voetbaljournalistiek niet worden verbeterd. In het volgende hoofdstuk wordt uitgelegd hoe het huidige onderzoek is uitgevoerd.

3. Methode

Het doel van dit onderzoek is om de ervaringen van homo- en biseksuele journalisten op voetbalredacties in kaart te brengen. Hoe ervaren zij de werkcultuur? Om hierachter te komen, werd een kwalitatief onderzoek uitgevoerd met open interviews. In paragraaf 3.1 wordt de keuze voor kwalitatief onderzoek verder toegelicht. Paragraaf 3.2 gaat over de dataverzameling, specifiek het houden van open interviews. Paragraaf 3.3 bespreekt vervolgens de geselecteerde participanten van het onderzoek, waarna paragraaf 3.4 de analyse van de interviews toelicht. Tot slot bespreekt paragraaf 3.5 de validiteit en betrouwbaarheid, twee belangrijke kwaliteitscriteria.

3.1 Kwalitatieve benadering

In dit onderzoek werd gekozen voor een kwalitatieve onderzoeksmethode, omdat deze benadering verschillende voordelen kent die voor dit onderzoek van belang zijn. Kwalitatief onderzoek onderzoekt niet-numerieke data, zoals meningen, ervaringen en concepten (Braun & Clarke, 2013). Deze benadering is een gangbare methode in de sociale wetenschappen en geesteswetenschappen. Kwalitatief onderzoek onderzoekt de wereld zoals mensen die ervaren.

Kwalitatief onderzoek maakt het mogelijk dieper op een onderwerp in te duiken; het maakt het mogelijk de complexiteit van een onderwerp bloot te leggen (Braun & Clarke, 2013). Concreet gezien, is deze methode uitermate geschikt om de ervaringen en belevingen van de participanten goed te kunnen analyseren. De data in dit onderzoek bestaat voornamelijk uit persoonlijke ervaringen, meningen en betekenissen en is daarom het beste te onderzoeken met een kwalitatieve benadering. Bovendien is dit een benadering die het trekken van oplossingsgerichte conclusies mogelijk maakt (Maso & Smaling, 1998) en dat is zeker wenselijk voor de toekomst van de voetbaljournalistiek.

In het huidige onderzoek zijn elf open interviews gehouden met voetbaljournalisten, om een beeld te krijgen van de werkcultuur op voetbalredacties. De keuze voor open interviews wordt toegelicht in paragraaf 3.2. Zowel niet-heteroseksuele als heteroseksuele voetbaljournalisten zijn geïnterviewd. Deels uit praktische overwegingen: er lijkt maar één openlijk homoseksuele voetbaljournalist werkzaam in Nederland. Deze journalist heeft meegedaan aan het onderzoek en kende verder ook geen openlijk homo- of biseksuele voetbaljournalisten. Ook de andere participanten en een aantal andere voetbaljournalisten kenden geen openlijk homo- of biseksuele voetbaljournalisten. Daarnaast werden er ook heteroseksuele voetbaljournalisten geïnterviewd om inhoudelijke redenen. Anders zou het

huidige onderzoek namelijk in een eenzijdig perspectief resulteren, dat wil zeggen het perspectief van bi- en homoseksuele voetbaljournalisten. De samenstelling van de onderzoeksgroep wordt in paragraaf 3.3 nader besproken.

3.2 Dataverzameling: open interviews

Dit onderzoek heeft data vergaard door middel van open interviews. Hierin werden participanten open vragen gesteld en ging de onderzoeker een interview in met een open blik. Een open onderzoeksmethode zoals deze maakt het mogelijk voor participanten om uitdrukking te geven aan hun ervaringen en belevingen. Op die manier zorgt dit onderzoek voor een inzicht in de ervaring van homo- of biseksuele voetbaljournalisten op een voetbalredactie.

Er werd tijdens de open interviews gebruik gemaakt van een interviewgide om zo data te verzamelen gerelateerd aan concepten eerder genoemd in het theoretisch kader: Breed's werkcultuur, heteronormativiteit, heteroseksisme, hegemonische masculiniteit en *inclusive masculinity*. Deze interviewgide is te vinden in Bijlage 1. Van de volgorde van de interviewgide werd af en toe afgeweken, om zo een natuurlijker gesprek te bewerkstelligen. Homoseksuele participanten werden gevraagd naar hun ervaringen met de werkcultuur in de voetbaljournalistiek, specifiek gerelateerd aan hun geartheid. Vervolgens werden de participanten gevraagd naar hun mening over die ervaringen; hoe voelen ze zich erbij? Daarnaast werden heteroseksuele en lesbische voetbaljournalisten gevraagd naar hun ervaringen in de voetbaljournalistiek. Ook werden ze gevraagd een inschatting te maken wat betreft de ervaring voor een homo- of biseksuele voetbaljournalist op hun redactie.

De werkcultuur is hierbij een nuttige eerste stap. Hoe ervaren homoseksuele journalisten de werkcultuur op de voetbalredactie? De werkcultuur bepaalt welk gedrag als gepast wordt gezien door werknemers en bepaalt welke ideeën wel en niet besproken worden op de redactie (Berkowitz & Yehiel, 2003; Breed, 1955; Gravenaard & Rimestad, 2012; Gravenaard & Rimestad, 2014). Participanten werden gevraagd de werkcultuur te omschrijven, door bijvoorbeeld te vragen wat een nieuwkomer zou moeten weten over het bedrijf. Ook werd gevraagd naar hun beginperiode op de redactie: wat zijn ongeschreven regels die ze gaandeweg hebben geleerd? Daarnaast werd hen gevraagd hoe ze zich voelen bij die werkcultuur. Zien ze het als iets positiefs of als iets negatiefs? Op die manier probeert dit onderzoek door middel van open interviews de ervaringen van homoseksuele journalisten omtrent de werkcultuur op een voetbalredactie in kaart te brengen.

Ook de ervaringen van de participanten rondom heteronormativiteit zijn belangrijk. Ervaren de participanten heteronormativiteit op de werkvloer en hoe ervaren ze dit? Eerder onderzoek liet zien dat homoseksuele journalisten last hebben van heteronormativiteit op de werkvloer (Magrath, 2020). Is dit op Nederlandse voetbalredacties ook het geval? Gaan collega's ervan uit dat mannen (alleen) op vrouwen vallen en hoe reageren ze als ze erachter komen dat dit niet het geval is? Dit soort vragen wil dit onderzoek beantwoorden door de participanten te vragen naar hun ervaringen omtrent heteronormativiteit. Denk bijvoorbeeld aan vragen over niet-werk-gerelateerde interacties met collega's. Ook werden de participanten gevraagd hoe ze zich bij deze ervaringen voelen. Stoort het ze of maakt het ze niet zo veel uit?

Verder werden de homo- of biseksuele journalisten gevraagd naar hun ervaringen omtrent heteroseksisme. Heteroseksisme kan journalisten er namelijk van weerhouden uit de kast te komen (Herek, 1990). Hebben de homo- en biseksuele journalisten in dit onderzoek het idee dat heteroseksuele collega's hun seksualiteit ondergeschikt stellen aan heteroseksualiteit? Hebben ze het gevoel dat ze hun privéleven voor zichzelf moeten houden? En hoe kijken heteroseksuele journalisten naar hun homo- of biseksuele collega's? Antwoorden op dergelijke vragen brengen de ervaringen van homoseksuele journalisten omtrent heteroseksisme in kaart.

Vervolgens werd naar de masculiene werkcultuur op voetbalredacties gevraagd. Merken de participanten dit en zo ja, hoe dan? Voelen homoseksuele participanten zich bijvoorbeeld onderdeel van de mannen op de redactie of meer een buitenstaander? En hoe kijken heteroseksuele journalisten hiernaar? Heteroseksuele journalisten bleken in ander onderzoek hun homoseksuele collega's wel te zien als buitenstaander en niet als één van de mannen (Kian et. al, 2013). Speelt dit ook op Nederlandse voetbalredacties? Hebben de participanten het idee dat je minder geaccepteerd wordt op een voetbalredactie naarmate je je vrouwelijker uit? En vinden de participanten tot slot dat de masculiniteit op sportredacties af is genomen de laatste jaren, zoals ander onderzoek aantoonde (Anderson, 2009; Bullingham, Magrath & Anderson, 2014)? Zoals Anderson en Magrath (2022) al aangaven is de masculiene werkcultuur op sportredacties nog niet genoeg onderzocht en dus belangrijk om mee te nemen in de open interviews.

De interviews werden individueel gehouden, zowel *face to face*, als door middel van videobellen. Dat laatste is sinds de coronapandemie een geaccepteerd middel van communiceren geworden en heeft als voordeel dat het bepaalde restricties tot deelname weghaalt voor mogelijke participanten, zoals reistijd. De interviews werden opgenomen om het transcriberen makkelijker te maken. Ook is zo voorkomen dat data verloren ging.

Tenslotte waren de interviews anoniem. Zo konden de participanten zorgeloos kritiek op hun werkgever of werkomgeving leveren.

3.3 Participanten

Voor het huidige onderzoek zijn journalisten van verschillende voetbalredacties gevraagd. De participanten zijn werkzaam bij lokaal nieuws, een landelijke podcast, een landelijk dagblad, landelijke televisie, een landelijke nieuwssite en bij een lokale podcast. Vier mannelijke voetbaljournalisten die zich identificeren als homoseksueel werden geïnterviewd om de data voor dit onderzoek te verzamelen. Eén homoseksuele Nederlandse journalist werd geïnterviewd. Het lijkt erop dat er niet meer openlijke homoseksuele voetbaljournalisten zijn in Nederland. Geen van de participanten kende een homoseksuele voetbaljournalist die nog niet geïnterviewd was, evenals andere niet-geïnterviewde voetbaljournalisten. De andere drie homoseksuele participanten zijn werkzaam in Engeland of Uruguay. Verder werden heteroseksuele en lesbische voetbaljournalisten geïnterviewd. Deze participanten kwamen allen uit Nederland. Zij konden belangrijke informatie delen over specifiek de werkcultuur binnen de Nederlandse voetbaljournalistiek. Er is gekozen voor de voetbaljournalistiek omdat juist hier heteronormativiteit en masculiniteit een prominente rol spelen. De keuze om vooral mannen te interviewen kent een vergelijkbare redenatie. Homoacceptatie lijkt vooral een probleem onder de mannen en minder onder vrouwen. In het mannenvoetbal zijn op dit moment slecht twee voetballers uit de kast, terwijl er in het vrouwenvoetbal een myriade aan voetbalsters openlijk queer is. Om de onderzoeksvraag goed te kunnen beantwoorden, ligt de focus van deze interviews dus op de ervaringen voor homo- en biseksuele mannen op de werkvloer. Zie Tabel 3.3.1 voor een overzicht van de participanten.

Er is gebruik gemaakt van *theoretical sampling*: er werden nieuwe journalisten geïnterviewd totdat verzadiging optrad. Bij *theoretical sampling* worden nieuwe participanten uitgezocht op basis van de reeds vergaarde data. Voor de concepten waarvoor meer data nodig is, worden nieuwe participanten gezocht. Om die reden is bijvoorbeeld ook een lesbische voetbaljournalist geïnterviewd. De achterliggende gedachte hiervan is dat je de ervaringen, in dit geval, zo volledig mogelijk in kaart brengt. Verzadiging treedt op wanneer de participanten geen nieuwe data meer opleveren. De participanten deden op vrijwillige basis mee aan het onderzoek en kregen de optie krijgen dit volledig anoniem te doen. De participanten werden benaderd via connecties van de onderzoeker, via werkgevers, door middel van *snowball sampling* en door directe benadering.

Tabel 3.3.1 Overzicht geïnterviewde journalisten

Seksualiteit	Geslacht	Totaal	Aantal werkzaam in Nederland?
Homoseksueel	Man	4	1
Lesbisch	Vrouw	1	1
Heteroseksueel	Man	6	6

3.4 Analyse

De interviews werden letterlijk uitgetypt om zo voor elk interview een transcript te maken dat achteraf geanalyseerd kon worden. Ook tussen de interviews in werden de voorgaande interviews geanalyseerd om nieuwe onderwerpen toe te voegen aan de *interview guide*. Een inductieve benadering zorgt ervoor dat de dataset uiteindelijk voor duidelijk omschrijfbare resultaten zorgt (Thomas, 2006). Hierbij werd gebruik gemaakt van Thomas' benadering, namelijk de inductieve analyse van kwalitatieve data. Door middel van deze benadering werden de kernbetekenissen relevant aan de onderzoeksdoelen uit de dataset gehaald.

Allereerst werden de transcripten klaar gemaakt voor de analyse door ervoor te zorgen dat ze goed leesbaar waren en niet kwijt konden raken. Vervolgens werden alle transcripten zorgvuldig gelezen. Daarna werden de transcripten in kleine stukjes tekst opgedeeld. Relevante stukken tekst werden voorzien van een label. Elk stukje tekst werd toegevoegd aan een bestaand label indien mogelijk, zo ontstonden verschillende categorieën. Indien geen label bij het stukje tekst paste, werd een nieuw label gecreëerd. Een stuk tekst kon meerdere labels krijgen en een stuk tekst kon ook geen label krijgen, bijvoorbeeld wanneer de tekst niet relevant is voor het onderzoek. Associaties, connecties en implicaties werden in de vorm van memo's bijgehouden per label. Uit het coderen kwamen uiteindelijk verschillende categorieën met ieder een label, beschrijving en de geassocieerde tekst in het transcript. Elke categorie kon connecties tot andere categorieën kennen. Vervolgens werd geprobeerd om verschillende categorieën samen te voegen. Op die manier ontstond uiteindelijk een kleiner aantal categorieën, waarmee conclusies over de ervaringen van homo- en biseksuele journalisten op de voetbalredactie getrokken konden worden.

De thematische analyse is een flexibele theoretische aanpak (Braun & Clarke, 2006). Zo'n analyse identificeert algemene thema's uit de transcripten. Een thematische analyse is eenvoudig uitvoerbaar, toegankelijk voor een opgeleid publiek, kan onverwachte resultaten genereren, kan tot beleidsvoorstellen leiden en is een handige methode om de belangrijkste kenmerken van een dataset samen te vatten. De teksten werden opgesplitst in tekstfragmenten, die weer werden gelabeld. Het labelen hield op toen er geen nieuwe labels meer konden

worden toegeschreven. Vervolgens werden die labels geordend en samengevoegd: axiaal coderen. Overkoepelende thema's werden uit de transcripten gehaald. Dankzij de net beschreven inductieve benadering die dit onderzoek kent, kon met de uiteindelijke selectie de hoofdvraag worden beantwoord.

3.5 Validiteit en betrouwbaarheid

Belangrijke criteria voor een goed onderzoek zijn diens validiteit en diens betrouwbaarheid. De validiteit van een onderzoek geeft weer in welke mate het onderzoek uitspraken kan doen over de ondergezochte situatie. De interne validiteit gaat over de verzamelde data en de wijze van concluderen en de externe validiteit gaat over de generaliseerbaarheid van de getrokken conclusies. Dat laatste is bij kwalitatief onderzoek vaak niet haalbaar en ook niet het doel van het huidige onderzoek. Er is namelijk sprake van een klein aantal participanten. De seksuele diversiteit in de sportjournalistiek is immers beperkt (Magrath, 2020). Dit onderzoek is theoretisch representatief als de resultaten alle soorten ervaringen en belevingen in kaart brengen van homo- en biseksuele mannen in de voetbaljournalistiek. Om interne validiteit te bereiken werden de vragen in de interviews zo open mogelijk gesteld, om zeker te zijn dat de data van participanten goed werd opgemeten. Ook werd data tijdens het onderzoek vergeleken door data van participanten (anoniem) voor te leggen bij de volgende participant, dit resulteert in dialogische intersubjectiviteit (Maso & Smaling, 1998).

De betrouwbaarheid van een onderzoek wordt bepaald door het wel of niet zorgvuldig uitvoeren van de methodische stappen. In het algemeen, wordt een onderzoek als betrouwbaar gezien wanneer het herhaalbaar is. Maar dit, is bij open interviews vanzelfsprekend uitermate lastig. Om dit alsnog te waarborgen, werd ervoor gezorgd dat elk interview gebruik maakte van dezelfde *interviewguide* en dezelfde structuur in de vergelijking van de verschillende vergaarde data. Daarnaast werd nauwgezet verslag gedaan van de manier waarop de data geanalyseerd is, zodat dit proces navolgbaar is.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van dit onderzoek besproken. De resultaten zijn onderverdeeld in vier delen die samen paragraaf 4.1 tot en met 4.4 vormen. De paragrafen gaan over de thema's benoemd in hoofdstuk 2: de werkcultuur, heteronormativiteit, heteroseksisme en masculiniteit. Paragraaf 4.1 schetst een beeld van de werkcultuur op de werkvloer van een voetbalredactie naar aanleiding van de interviews met de journalisten werkzaam op die redactie. Paragraaf 4.2 gaat over de rol die heteronormativiteit speelt binnen die genoemde werkcultuur. Paragraaf 4.3 beschrijft vervolgens het bestaan van heteroseksisme op de werkvloer van de voetbaljournalistiek. Tenslotte schetst paragraaf 4.4 een beeld van de masculiniteit op de werkvloer van een voetbalredactie. Hierin wordt zowel hegemonische masculiniteit als *inclusive masculinity* besproken.

Inzake de verslaglegging is het belangrijk te vermelden dat drie van de interviews niet in het Nederlands zijn gehouden. De citaten uit de Spaans- en Engelstalige transcripten zijn dus vertaald, maar de betekenis van het originele citaat is behouden.

4.1 Werkcultuur

Deze eerste paragraaf van het resultatenhoofdstuk schetst een beeld van de werkcultuur op voetbalredacties. Met andere woorden, er wordt bekeken wat de participanten deelden over gedrag, ongeschreven regels en dynamieken op de werkvloer met betrekking tot de ervaring voor een homo- of biseksuele voetbaljournalist. Hierbij wordt de werkcultuur van voetbalredacties ook vergeleken met andere redacties en specifiek met andere sportredacties. Verder worden de evaluaties benoemd van zowel niet-heteroseksuele, als heteroseksuele journalisten. Tot slot wordt ook besproken hoe de algemene voetbalcultuur bijdraagt aan de werkcultuur.

4.1.1 Werkcultuur

Alle journalisten zijn enthousiast over hun vak en blij met hun baan. Twee niet-heteroseksuele journalisten en vijf heteroseksuele journalisten ervaren de werkvloer over het algemeen positief. Slechts één (heteroseksuele) journalist ervaart de werkvloer negatief, de anderen benoemen zowel positieve als negatieve kanten. De negatieve kanten die door de meeste journalisten benoemd worden slaan op het feit dat de voetbaljournalistiek een relatief conservatieve en masculiene omgeving is. Dit wordt in dit hoofdstuk verder toegelicht, met name in paragraaf 4.4.

Journalist (heteroseksueel): Bij het medium waar ik werk is het gewoon een apenrots, heel erg heteronormatief. De voetbaljournalistiek is gewoon heteronormatief en zelfs bij vlagen homofob denk ik. Conservatief, heteronormatief, competitief. Ja, doe maar normaal. Een beetje kleedkamer.

Journalist (lesbisch): Toch wel veel mannetjes, veel kleedkamerhumor. Ook wel allemaal een beetje dezelfde leeftijdscategorie. Nu zie je wel dat het verjongt, maar ik denk dat het best wel lang dezelfde boomer generatie was. Ik denk dat kwetsbaarheid niet echt een optie is binnen de voetbaljournalistiek en daar komt automatisch gewoon een soort van machocultuur bij.

Zoals uit bovenstaande citaat blijkt, refereren vele journalisten naar 'kleedkamerhumor'. Op de voetbalredactie worden veel groffe grappen gemaakt die soms te ver gaan, waarbij minderheden vaak de dupe zijn. Ook wordt het over het algemeen niet op prijs gesteld als iemand op een bepaalde manier opvalt in de groep.

Journalist (heteroseksueel): Ik vind dat er best wel veel grappen gemaakt worden over minderheden. Een beetje een café-achtige setting, dat je zo denkt van uh dit is eigenlijk niet oké. Er is veel cafépraat, opscheppen, grapjes die net niet kunnen. Ze hadden het toen een keer in de groepschat over spleetogen dit en spleetogen dat. Echt heel raar, best wel heftig. En niemand die er wat van zei. De hoofdredacteur zat er volgens mij ook in. Die zei ook niks. Ik weet niet of die gast persoonlijk is aangesproken.

Zoals gezegd, is veruit het gros van de heteroseksuele journalisten positief over de werkcultuur. Eén journalist ervaart de werkcultuur op een voetbalredactie over het algemeen als negatief.

Journalist (heteroseksueel): Laat ons maar gewoon de wedstrijdjes doen en dat alles maar hetzelfde blijft. Dus dat het heel conservatief is. Ja, dat vind ik storend. Dat is ook de reden dat ik nooit vol voor de voetbaljournalistiek ben gegaan, maar mezelf op allerlei andere disciplines heb aangehouden.

De homoseksuele journalisten zijn verdeeld in hun meningen over de werkcultuur. De Nederlandse homoseksuele journalist ervaart de werkcultuur als positief, samen met een Engelse homoseksuele collega

Journalist (homoseksueel, Engels): Ik heb nooit het idee dat ik hier niet hoor. Ik heb nooit het idee dat ik me zorgen moet maken over wie ik ben. De industrie is ontzettend veranderd vergeleken met toen ik begon. Er zijn grote stappen gezet naar een diverse, welkome en open omgeving voor de LHBT-gemeenschap.

Journalist (homoseksueel, Nederlands): Aan het begin voelde ik me vrij onzeker. Dat was in 2006/2007. Toen ben ik begonnen. Ik ben uit de kast gekomen toen ik 23 was. Toen overwoog ik nog om met de voetbaljournalistiek te stoppen, omdat ik heel erg bang was voor afwijzing en harde grappen enzo. Toen heb ik mijn toenmalige chef een mail gestuurd met mijn coming-out. En daarin zei ik dat ik maar ander werk ging zoeken, omdat ik dacht dat ik niet overeind kon blijven in die wereld als voetbaljournalist. Die chef is wel heel belangrijk geweest voor mij, die heeft mij wel binnenboord weten te houden. Hij zei dat hij het wel begreep, maar dat hij verwachtte dat het in de praktijk wel mee zou vallen. En daar heeft hij wel heel erg gelijk in gekregen. Er werden wat grapjes gemaakt en dat was het eigenlijk wel.

Journalist (homoseksueel, Nederlands): Ik vond die hele sfeer die op een redactie kan hangen heel erg lastig. Grapjes die worden gemaakt, opmerkingen. Toen ik net uit de kast kwam, ben ik wel eerst andere sporten gaan verslaan. Schaatsen enzo. Die wat minder homo-onvriendelijk zijn dan voetbal. Dat is nu niet meer nodig.

Zowel de Uruguayaanse homoseksuele journalist, als een andere Engelse homoseksuele journalist benoemen de cultuur zowel positief als negatief.

Journalist (homoseksueel, Engels): Ik zou het niet per se positief of negatief waarderen. Er zijn één of twee incidenten geweest in de tien jaar dat ik dit werk doe. Toen voelde ik me wel echt oncomfortabel. Het is soms een erg masculiene en agressieve omgeving.

De meeste participanten zijn op dit moment werkzaam op redacties in grote steden. Van alle journalisten kunnen twee mannelijke heteroseksuele journalisten de vergelijking maken tussen redacties in de grote steden en redacties in de provincie. De redacties gevestigd in de grote steden zijn progressiever en minder conservatief dan de redacties gevestigd in de regio.

Journalist (heteroseksueel): Ik heb bij een krantenredactie gewerkt in de regio. Het was daar best wel conservatief. In de Randstad zijn ze misschien wat progressiever. Dat was wel al tien jaar geleden. Die redactie was best wel een witte oude grijze *boomer* omgeving. Het waren enkel witte mannen boven de 50 eigenlijk. Het was helemaal niet divers.

Journalist (heteroseksueel): Ik werd als Amsterdammer wel echt gezien als iemand die het eventjes iets te veel benadrukte. Dus als je bedoelt: is er een scheiding tussen stad en niet stad. Jazeker, die is er. Ik heb het idee dat het activisme gewoon sterker is in Amsterdam en andere grote steden.

Eén journalist kan de voetbalredactie vergelijken met de redacties voor andere sporten. De voetbalredactie is een stuk masculiener, heteronormatiever en harder dan het geval is voor andere sporten.

Journalist (lesbisch): Het is in de voetbaljournalistiek erger dan bij andere sporten. Ik denk dat alles wat de sportjournalistiek heeft, dat dat wel een tandje uitvergroot wordt in het voetbal.

Twee journalisten kunnen de voetbalredacties vergelijken met andere redacties buiten de sport, namelijk de muziekjournalistiek en de radiojournalistiek. De voetbalredactie is minder divers dan andere nieuwsredacties. Bovendien is de voetbalredactie masculiener en heteronormatiever dan andere nieuwsredacties.

Journalist (homoseksueel, Uruguayaans): Het is veel meer macho en veel mannelijker en agressiever op de voetbalredactie dan op de radioredactie waar ik werk.

Opvallend genoeg benoemen veel participanten het feit dat de algemene voetbalcultuur achterloopt op de rest van de maatschappij. Hiermee wordt verwezen naar de gehele cultuur, niet alleen die van de journalistiek. Denk bijvoorbeeld aan voetballers en supporters. In maatschappelijke ontwikkelingen, zoals diversiteit, inclusiviteit en homoacceptatie, loopt de voetbalwereld achter op de rest van de wereld.

Journalist (heteroseksueel): De voetbaljournalistiek is best wel een conservatieve omgeving denk ik, met alles. Als ik voetbal moet afzetten tegen andere sporten, loopt voetbal op heel veel gebieden achter.

Journalist (homoseksueel, Engels): Voetbal is de meest geweldige sport, maar helaas loopt het op zo veel vlakken achter op de maatschappij. Die cultuur moet veranderen.

Journalist (homoseksueel, Nederlands): Het is wel verbeterd, maar dat komt wel door de ontwikkelingen in de maatschappij. De voetbalredactie loopt daarin niet voorop, maar gaat nu wel langzaam mee. Maar niet snel genoeg, denk ik. Het beweegt wel, maar niet snel. Het zegt wel wat dat ik de enige ben die ik ken, als homoseksuele voetbaljournalist.

Journalist (homoseksueel, Uruguayaans): Als verschillende facetten van de maatschappij samen een trein vormen, is de voetbalwereld de laatste wagon.

4.1.3 Werknemers

De mensen op de werkvloer vormen een cruciaal onderdeel binnen de vorming van een werkcultuur. Participanten schetsen over het algemeen eenzelfde beeld van de gemiddelde collega. De Engelse journalisten schetsen bij uitstek het meest diverse beeld van hun redactie.

Vijf van de zes heteroseksuele journalisten beschrijven hun gemiddelde collega als wit, hetero en man. Ook de enige vrouwelijke participant deelt dit over haar redactie. Bovendien benoemen veel participanten dat veel van hun collega's relatief oud zijn.

Journalist (heteroseksueel): Qua profiel een jaar of vijftig, tuurlijk sportliefhebber en dan toch wel iets minder open-minded dan de jonge generatie. Ik zit te denken of ik überhaupt wel vrouwelijke collega's heb, volgens mij niet één.

De meeste Nederlandse journalisten kennen geen homoseksuele voetbaljournalisten. De enige die genoemd wordt, is degene die ook aan dit onderzoek heeft meegedaan. Participanten geven verschillende redenen voor dit verschijnsel.

Journalist (heteroseksueel): Ik denk dat dat wel tweeledig is: dat het er misschien procentueel gezien net iets minder zijn, al zullen het er niet veel minder zijn, en dan ook nog eens dat ze minder snel uit de kast zouden komen dan in een andere sociale omgeving.

Journalist (lesbisch): Ik denk ook dat heel veel mensen afhaken omdat ze denken: dit is echt niets voor mij. Ik kan me heel goed voorstellen dat er studenten op de School voor de Journalistiek zitten die eerst denken dat ze de sport in willen en vervolgens ergens stage gaan lopen en denken van: nou laat maar.

Eén heteroseksuele journalist denkt dat er misschien geen homoseksuele voetbaljournalisten zijn.

Journalist (heteroseksueel): Alleen het is niet zo dat als je denkt aan de homoseksuele man, waar werkt die? Dan ga je automatisch denken eerder aan de mode-industrie.

Daar ben je als heteroseksuele man de minderheid.

Een Engelse journalist denkt dat er in de toekomst meer homoseksuele journalisten zullen zijn. Kinderen die nu opgroeien, zien in Engeland homoseksuele rolmodellen in voetbaljournalisten. Die rolmodellen waren er vroeger niet.

Journalist (homoseksueel, Engels): Ik krijg nu veel meer e-mails en privéberichten van jonge LHBTQ+-mensen die mij zien en zien dat een carrière in de voetbalmedia voor hun mogelijk is.

Ook beamen vrijwel alle journalisten dat er waarschijnlijk meer homo- en biseksuele voetbaljournalisten zijn, maar dat die niet voor hun seksualiteit uitkomen. Om hun anonimiteit te waarborgen, zijn details weggelaten uit de citaten. Heteroseksuele journalisten begrijpen dat hun collega's niet uit de kast durven te komen.

Journalist (heteroseksueel): Ik kan me best wel goed voorstellen dat mensen niet uit de kast zouden durven komen op mijn redactie. Er heerst toch wel een beetje de sfeer van

een voetbalkleedkamer. Mensen proberen zich te profileren en dat gaat ten koste van homoseksuelen.

Journalist (lesbisch): Ik denk dat degenen die er zijn, moeite hebben om uit de kast te komen. Er zijn ook echt wel geruchten van voetbaljournalisten die homo zijn.

Journalist (heteroseksueel): Ik zou als ze ernaar vragen, zou ik het misschien zeggen. Maar ik zou het misschien niet zelf zeggen.

Journalist (heteroseksueel): Anders bestaat er een risico dat René van der Gijp een pruik opzet en je nadoet op het moment dat je een keer een fout maakt. Dan ben je die gay.

Wel denken de participanten dat het niet zo lastig is als voor homoseksuele voetballers. Op de voetbalredactie is het makkelijker om openlijk homoseksueel te zijn dan als professionele voetballer.

Journalist (heteroseksueel): Op de redactie heb je geen publiek dat staat toe te zingen en heb je ook minder verkeer op sociale media. Ik denk dat journalisten sneller uit de kast komen dan voetballers.

De niet-heteroseksuele participanten snappen allemaal dat sommige journalisten niet uit de kast komen. Het is over het algemeen lastig om uit de kast te komen, ongeacht de omgeving. De werkcultuur op een voetbalredactie maakt het extra lastig om uit de kast te komen.

Journalist (homoseksueel, Engels): Iemand die hetero is heeft zijn of haar seksualiteit nooit hoeven bevragen. Ze hebben hun seksualiteit nooit hoeven verbergen. Ze hebben nooit iets hoeven doen dat heel fout voelde. En ze hebben zich nooit geschaamd voor hun seksualiteit. Uit de kast komen en comfortabel met jezelf zijn, is niet niks. Zeker niet als je niet de juiste mensen om je heen hebt. Ik heb lang verborgen wie ik was.

Journalist (lesbisch): Maar ik denk wel dat het gewoon zo'n harde wereld is en er worden zo snel grappen gemaakt en je mag niet kwetsbaar zijn en uit de kast komen is natuurlijk vet kwetsbaar, zeker als je ermee zit, wat duidelijk zo is in het geval van deze mannen.

4.1.4 Vooruitblik

Bijna alle journalisten geven aan dat de werkcultuur de laatste jaren is verbeterd. De laatste paar jaar is de voetbaljournalistiek diverser geworden en ook minder masculien, conservatief en heteronormatief. Engelse journalisten zijn hierin positiever dan de participanten werkzaam in Nederland en Uruguay. De Engelse voetbaljournalistiek lijkt verder ontwikkeld dan de Nederlandse en Uruguayaanse voetbaljournalistiek.

Journalist (homoseksueel, Engels): De cultuur is compleet veranderd vergeleken met 2006, toen ik net begon. Ik voelde me heel erg oncomfortabel als een openlijk homoseksuele man het eerste gedeelte van m'n carrière. De eerste zes, zeven jaren had ik twee volledig gescheiden levens. Ik had niet het idee dat ik homo kon zijn en tegelijk een voetbaljournalist.

In Nederland is die positieve verandering pas recent in gang gezet.

Journalist (lesbisch): Het is heel recent positief veranderd. De afgelopen drie jaar ofzo. Het is diverser geworden. Het klimaat is ook wel anders.

De meeste participanten noemen dezelfde oplossing voor de eerdergenoemde negatieve kanten van de voetbaljournalistiek: meer diversiteit. Een diversere voetbalredactie zorgt ervoor dat de werkcultuur verbetert voor verschillende groepen mensen, vooral voor minderheden zoals homo- en biseksuele mannen.

Journalist (heteroseksueel): Daarom is het ook belangrijk dat redacties diverser worden denk ik. Stel je hebt een redactie van tien mensen en vier vrouwen. Ja, dan wordt het allemaal wat minder cafépraat-achtig en jolig en iets meer bewustzijn inderdaad.

Journalist (heteroseksueel): Er is bij ons op de werkvloer veel misgegaan de afgelopen tijd. Ik denk dat dat een stuk beter had kunnen zijn op het moment dat er een diverser team had gezeten.

Er is één journalist die vond dat diversiteit geen opzichzelfstaand doel moest zijn.

Journalist (heteroseksueel): Ik ben niet zozeer voorstander om daadwerkelijk te zeggen van wij hebben zeg vier witte mensen, dus we moeten ook nog twee mensen van kleur. Ik denk dat het belangrijk is dat daar geen onderscheid in gemaakt wordt en dat is nu het geval.

Ook homoseksuele voetbaljournalisten benoemen diversiteit als een oplossing. Daarnaast benoemen ze dat de voetbaljournalistiek in de toekomst een stuk diverser zal zijn.

Journalist (homoseksueel, Engels): Er hoeven niet op elke zender en elk moment LHBTQ+-mensen te zijn, maar er moeten er wel een paar zijn. Pas als je het kan zien, kan je het zijn. Je moet iemand zien die je zou willen worden.

Journalist (homoseksueel, Nederlands): Het probleem is diversiteit. De redactie is gewoon niet divers genoeg. Ik denk dat dat tijd kost. Het wordt wel steeds diverser.

4.2 Heteronormativiteit

4.2.1 Heteronormatieve werkomgeving

In paragraaf 4.2 wordt beschreven of en in welke mate heteronormativiteit bestaat op de werkvloer van een voetbalredactie. Heteronormativiteit verwijst naar de aanname dat menen heteroseksueel zijn en de gevolgen van die aanname. Zoals in paragraaf 4.1.1 beschreven, is de voetbalredactie een heteronormatieve omgeving. Op de voetbalredactie gaat men ervanuit dat mannelijke collega's hetero zijn. Heteroseksuele journalisten gaan hier onderling vanuit.

Journalist (heteroseksueel): Ik ga er wel vanuit dat een mannelijke collega hetero is. Ik denk dat het bij veel mensen niet eens in hun hoofd opkomt, dat een collega misschien op mannen zou kunnen vallen. Er wordt gevraagd of iemand een vriendin heeft, niet of ze een vriend hebben.

Journalist (heteroseksueel): Het is altijd: "zit je met je meisje op de bank?" Altijd. Je kan het zo makkelijk voorkomen. Het maakt een gesprek niet minder leuk. Je sluit daardoor een hele doelgroep niet uit, op het moment dat je het gewoon anders zegt. Het is echt: "Op zondagmiddag mogen we weer even weg van het vrouwtje" in de perskamer.

Homoseksuele journalisten moeten collega's vaak corrigeren. Alle geïnterviewde homoseksuele voetbaljournalisten beschrijven zichzelf als mannelijk en niet "stereotype homoseksueel". Collega's die hen nog niet kennen, gaan er vaak vanuit dat ze heteroseksueel zijn.

Journalist (homoseksueel, Engels): Vragen of iemand een partner heeft, in plaats van een vriendin, zou iemand veel comfortabeler laten voelen. Elke keer dat mensen mij vragen of ik een vriendin of vrouw heb, moet ik een keuze maken. Zeg ik gewoon nee of zeg ik dat ik sowieso niet op vrouwen val? Het is altijd een lastige situatie.

Journalist (homoseksueel, Engels): Vooral de oudere generatie maakt assumpties over wie je bent gebaseerd op wat je doet, hoe je eruitziet en wat je aanhebt.

Voor vrouwen die op vrouwen vallen in de voetbaljournalistiek is dit andersom: doordat veel vrouwelijke voetbaljournalisten op vrouwen vallen, gaan collega's er eerder vanuit dat iemand niet heteroseksueel is dan wel.

Journalist (lesbisch): Het is wel grappig dat het verschil met vrouwen ook groot is, omdat er best wel veel gay vrouwen zijn in de sportjournalistiek. Dus daar is het meer andersom. Ik denk dat niemand ervanuit gaat dat een man op mannen valt.

4.2.2 Gesprekken op de werkvloer

De heteronormativiteit op de werkvloer is onder andere te merken aan de gesprekken op een voetbalredactie. Zo worden bepaalde onderwerpen meer besproken dan andere. De

gesprekken op de werkvloer zijn heteronormatief. Van de gemiddelde voetbaljournalist wordt verwacht dat ze trouwen met een vrouw en kinderen krijgen. Deze norm op de werkvloer is terug te vinden in de gespreksonderwerpen op de redactie.

Journalist (heteroseksueel): De norm is gewoon: Je krijgt een meisje, je gaat trouwen en je krijgt een kind. Het onderwerp van kinderen krijgen lag bij mij een tijdje gevoelig. Toen kwam ik niet mee in elk gesprek.

Geen één van de heteroseksuele participanten heeft er moeite mee om met een homoseksuele collega te praten over zijn liefdesleven. Wel verwachten ze allen dat er collega's zijn die dit liever niet bespreken met homoseksuele journalisten.

Journalist (heteroseksueel): Ik kan me best voorstellen dat er collega's zijn die denken van ik heb eigenlijk helemaal geen behoefte aan dat soort verhalen. En aan de andere kant denk ik, dat dat echt wel raar zou zijn. Het gebeurt best veel dat mensen het over elkaars liefdesleven hebben. Ik denk inderdaad dat man met man toch een obstakel is, een belemmering. En dan expliciet wel man met man. Vrouw met vrouw is wel iets meer geaccepteerd. In de machocultuur van de voetbaljournalistiek is man met man toch net iets raarder ofzo.

Doordat er weinig homoseksuele voetbaljournalisten zijn en doordat de voetbalredactie een heteronormatieve omgeving is, ervaren homoseksuele voetbaljournalisten het als onprettig om over hun liefdesleven te praten. Dit is het geval voor homoseksuele voetbaljournalisten werkzaam in Nederland en Uruguay, maar niet voor journalisten werkzaam in Engeland.

Journalist (homoseksueel, Nederlands): Nee, dat is nog wel een groot verschil denk ik. Dat doe ik sowieso niet zo heel snel, als ik in een voetbal perskamer ben ofzo. Dan krijg je toch wel eerder te horen dat ze dat niet hoeven te weten. Daar zit nog wel een groot verschil in. Ik doe dat niet zo snel, omdat ik ook al weet hoe de reactie zal zijn. Er zijn wel collega's die er juist naar vragen, dus het ligt er ook een beetje aan wie. Maar dat voel je wel aan ofzo. Er zijn ook collega's die zeggen van 'ik ben er oké mee, maar ik hoef niet te weten wat je allemaal gedaan hebt'.

Journalist (homoseksueel, Uruguayaans): Ik praat niet over mijn seksualiteit met de meeste collega's. Er is maar een klein groepje met wie ik dat kan bespreken. Ik merk gewoon een bepaalde afstand. Ik ga niet over mijn liefdesleven praten op werk.

4.2.3 Nieuws maken over LHBTQ+-zaken

Een aantal heteroseksuele journalisten geven aan moeite te hebben met het maken van nieuws rondom LHBTQ+ gerelateerde zaken. Ze zijn bang verkeerde dingen te zeggen en hebben het idee niet genoeg thuis te zijn in het onderwerp.

Journalist (heteroseksueel): Je bent constant je woorden aan het wegen. Je wil vooral geen gekke dingen zeggen. De kleinste dingen kunnen onder het vergrootglas komen te liggen.

Niet-heteroseksuele journalisten geven ieder dezelfde oplossing: zorg dat je je er wel in thuis voelt. Hiervoor kan je met mensen uit de LHBTQ+-gemeenschap spreken. Over het algemeen kan je dat niet fout doen, zolang je gewoon vragen stelt en goed luistert.

Journalist (homoseksueel, Engels): Als je je oncomfortabel voelt over een onderwerp voelt, moet je zorgen dat je het wel begrijpt. Dat is jouw verantwoordelijkheid. Doe je eigen onderzoek. Mijn advies voor heteroseksuele journalisten met dit probleem is om één van je homoseksuele vrienden op te bellen. Vragen kan geen kwaad. En als je geen homo vrienden hebt, is dat het probleem.

Journalist (lesbisch): Ook daarom is het belangrijk om een redactie te hebben met diversiteit zodat je het dan kan checken bij mensen die het wel weten. Dus ik heb ook heel vaak met dit soort thema's dat mensen dan toch even bij mij of bij één van m'n collega's checkt van is het zo goed? Dus als je een redactie hebt vol met alleen maar oude heteromannen, dan weet je dat misschien ook minder. Maar daarom is het ook belangrijk om dat te hebben.

4.3 Heteroseksisme

In paragraaf 4.3 wordt beschreven of en in welke mate heteroseksisme plaatsvindt op de werkvloer van een voetbalredactie. Met heteroseksisme wordt bedoeld op het onderschikken van andere seksualiteiten dan heteroseksualiteit.

4.3.1 Homofobie

Alleen de Uruguayaanse journalist noemt de voetbalredactie homofob. Twee andere journalisten geven aan wel eens homofobe incidenten mee te maken, maar de gehele werkcultuur niet homofob te vinden. Eén van die journalisten is werkzaam in de Nederlandse voetbaljournalistiek. Vier heteroseksuele journalisten vinden de werkvloer homofob. Volgens de lesbische participant is de werkvloer wel homofob, maar enkel naar mannen en dus niet naar vrouwelijke journalisten.

Journalist (lesbisch): Laat ik het zo zeggen, ik heb op de redactie nog nooit iets vervelends meegemaakt naar mij persoonlijk. Mensen vinden het juist wel lachen en dan kunnen ze grapjes met mij maken over wie ik een lekker wijf vind. Zo is het dan ook wel weer heel erg en mensen doen altijd super geïnteresseerd in m'n vrouw en vinden het leuk om d'r te ontmoeten enzo.

Vrijwel alle participanten noemen de werkvloer impliciet homofoob, dus niet expliciet. De homofobie op de werkvloer van een voetbalredactie is terug te vinden in grappen en opmerkingen. Het feit dat het impliciet is betekent echter niet dat het niet voor een negatieve ervaring kan zorgen.

Journalist (heteroseksueel): Stel inderdaad er is een nieuwe stagiair die homoseksueel is en die krijgt dan die eerste week gelijk al drie van die grappen. Ja dan kom je de volgende dag toch wel minder fijn naar je werk toe denk ik.

Alle heteroseksuele journalisten geven aan homofobe grappen te horen of maken op de werkvloer. Ze verwachten allen dat een homoseksuele collega hier ook mee te maken zou krijgen.

Journalist (heteroseksueel): Het is onvermijdelijk dat je d'r grappen om gaat krijgen. Je krijgt altijd van die kleine opmerkingen. En dat is echt wel humoristisch bedoeld, alleen er zijn gewoon figuren binnen de redactie. Met name de ouderen, die net iets minder open-minded zijn dat de jongere generatie.

Journalist (heteroseksueel): Een homoseksueel, daar heerst een soort stereotypering rond. Dat zijn toch, ja, wat meer aanstellerige types, wat vrouwelijker. Dat is echt de stereotypering, maar ik denk dat er heel veel heteroseksuelen echt exact hetzelfde zijn als heteroseksuelen, maar die hebben wel last van dat predicaat. Door een bepaald stereotype krijg je grappen.

Journalist (heteroseksueel): Ik heb op beide redacties waar ik heb gewerkt, grappen gehoord over geaardheden. Ik maak ze zelf niet, maar ik zeg er ook niets van, zo eerlijk moet ik ook zijn. Ik kan me voorstellen dat dat wel echt vervelend kan zijn, als je daarbij zit als homo.

Journalist (lesbisch): Er kwam een homoseksuele collega van een andere redactie een filmpje met mij opnemen waarin we een bal moesten hooghouden. Toen waren er binnen tien minuten vier collega's die iets zeiden van "oh zou je dat wel doen?" of "oh is dat wel iets voor jou?" of "je kan toch helemaal niet voetballen?".

Journalist (homoseksueel, Uruguayaans): Ze staan niet open voor gesprekken over seksualiteit, maar maken er wel grappen over. Ik zeg nee als programma's me vragen waarvan ik weet dat ze homofobe grappen maken.

Enkele heteroseksuele journalisten verwachten dat deze grappen ervoor zouden kunnen zorgen dat homoseksuele collega's niet uit de kast durven te komen.

Journalist (heteroseksueel): Als er een klimaat is waarin het raar is om constant grappen te maken en opmerkingen te maken, zullen mensen ook veel sneller uit de kast komen.

Drie van de vier homoseksuele voetbaljournalisten krijgen wel eens te maken met homofobe grappen op de werkvloer. Een belangrijke nuance is dat twee van hen het vaak niet erg vinden, omdat ze het kunnen waarderen of omdat de persoon in kwestie werd aangesproken.

Journalist (homoseksueel, Nederlands): Tegen mij zullen ze wel grapjes maken. Maar wel grapjes, waarvan ze weten dat ik die waardeer. Omdat ze mij volledig accepteren en respecteren. Dus dat vind ik eigenlijk alleen maar een blijk van waardering. Dat klinkt heel gek, maar dan voel je dat je erbij hoort. Het ligt er wel aan door wie en op welke manier.

Journalist (homoseksueel, Engels): Ik heb wel homofobe grappen gehoord, maar die werden dan wel aangesproken door heteroseksuele collega's.

De Uruguayaanse journalist corrigeert collega's die dergelijke grappen maken, maar zit er niet heel erg mee.

Journalist (homoseksueel, Uruguayaans): Zelfs collega's met wie ik goed ben maken wel eens homofobe grapjes. Ik corrigeer hun dan wel altijd. Ik breng het dan wel op een bepaalde manier, zodat ik de sfeer niet verpest. Ik ben ook al heel blij dat ze het hebben kunnen accepteren, dat was voor hun al best een grote verandering.

Geen van de geïnterviewde journalisten heeft te maken met pesterijen gerelateerd aan hun seksualiteit. Bovendien verwacht niemand dat dit bij een eventueel toekomstige collega zou kunnen gebeuren.

4.3.2 Heteroseksisme onder het publiek van de journalist

De meeste journalisten verwachten een slechte reactie van het publiek in bepaalde mate wanneer een journalist uit de kast zou komen. Die reactie zal minder negatief zijn dan de reactie op een professionele voetballer die uit de kast komt.

Journalist (heteroseksueel): Ik denk wel dat het voor een journalist makkelijker is dan voor een voetballer. Qua publieke opinie dan, ik denk niet dat mensen ineens hun abonnement opzeggen ofzo.

Het publiek in het stadion kan slecht reageren op een homoseksuele voetbaljournalist met een zekere naamsbekendheid,

Journalist (heteroseksueel): In het stadion ga je toegezongen worden en misschien door een enkeling zelfs wel uitgescholden.

Daarnaast werk je als voetbaljournalist vaak in het stadion. Daar zul je te maken krijgen met homofobie. In Nederland zijn er verschillende bekende liedjes onder de supporters waarin 'homo' als een belediging gebruikt wordt. Journalisten zitten tijdens een wedstrijd op de perstribune en zullen dit dus ook meekrijgen.

Journalist (homoseksueel, Nederlands): Ik zat bij Nederland-Duitsland op de tribune. Toen werd er nog wel een keer of drie gezongen 'alle Duitsers zijn homo' door het publiek. Dan heb je wel als je in de voetbaljournalistiek werkt, dat je daar vaker mee te maken krijgt, met homofobe spreekkoren. Er zijn ook nog steeds collega's die zeiden van 'waar maak je je druk om?'. Je moet wel een beetje gehard zijn. Je moet wel rekening houden met spreekkoren en wat opmerkingen.

Journalist (homoseksueel, Nederlands): Een aantal mensen begrijpen nog steeds niet waar het nou om gaat. 'We bedoelen er toch helemaal niks mee', 'dit zingen we al jaren' enzo. Maar het gaat erom, dat zijn volwassen mannen die dat zingen in het stadion die naar de wedstrijd zijn gegaan, met hun dochter of zoon van veertien of vijftien. En dat kind hoor dan steeds die vader 'Alle Duitsers zijn homo' zingen. En hoe denk je dat dat kind reageert, terwijl dat kind misschien zelf lesbisch of homo is. Die voelt zich niet echt geroepen om uit de kast te komen. En als mensen dat nog niet begrijpen, dat vind ik heel frustrerend.

Een participant die sprak met een transgender cameravrouw verwacht dat journalisten in de kast bang zijn voor de spreekkoren. Wel geeft de participant aan dat het in de realiteit mee zou kunnen vallen.

Journalist (lesbisch): Maar er is een trans cameravrouw en die was dus ook heel bang voor de reacties in het stadion. En uiteindelijk viel het helemaal niemand op en was het helemaal oké, maar zij had wel heel erg die angst. Dus ik kan me voorstellen dat je dat dan als presentator ook hebt.

Ook op sociale media uit het publiek van voetbaljournalisten zich. Ook hier verwachten de participanten negatieve reacties. Heteroseksuele journalisten delen zelf ook negatieve reacties

op sociale media te ontvangen, bijvoorbeeld doordat ze een bepaalde club aanhangen of bepaalde meningen te hebben.

Journalist (heteroseksueel): Op sociale media ga je alleen maar een bak ellende over je heen krijgen. Dat hou je echt niet tegen.

Niet-heteroseksuele participanten beamen de verwachting van hun heteroseksuele collega's. Niemand geeft echter aan er echt erg mee te zitten.

Journalist (homoseksueel, Engels): Het is wel eens gebeurd. Maar niets dat ervoor zorgt dat ik een andere baan zou zoeken. En gelukkig heb ik goede vrienden die het dan voor me opnemen.

Journalist (lesbisch): Ik denk gewoon wel dat je dan dingen naar je hoofd krijgt geslingerd. En weet je wel zelfs ik krijg af en toe, en dat gebeurt bijna niet en het interesseert me ook niet. Zelfs ik krijg af en toe wel eens een of andere idioot die dan op mijn post gaat zeggen "oh lekker scharen, vieze potten", dat soort dingen.

Een homoseksuele journalist werkzaam in Uruguay heeft geen last van slechte reacties op sociale media.

Journalist (homoseksueel, Uruguayaans): Ik heb er geen last van, maar ik zit wel echt in mijn eigen bubbel op Twitter.

4.3.3 Weerbaarheid

De meeste heteroseksuele journalisten hebben de verwachting dat de ervaring van een homoseksuele journalist afhangt van hoe sterk diegene in zijn schoenen staat. Gezien het feit dat er homofobe grappen en opmerkingen gemaakt worden, moet een journalist hier mee om kunnen gaan, denken participanten.

Journalist (heteroseksueel): Als jij een beetje stevig in je schoenen staat en je kan grappen en opmerkingen hebben en je hebt een beetje zelfspot, dan kan je de redactie alsnog positief ervaren.

Journalist (heteroseksueel): Je maakt het voor jezelf in ieder geval lastiger. Je moet een olifantshuid hebben als je uit de kast komt in de voetbaljournalistiek, denk ik.

Journalist (heteroseksueel): Hoe hij in de groep ligt, ligt er vrees ik aan hoe sterk hij in zijn schoenen staat. Of hij gewoon om alles lacht of als hij vanaf het eerste moment het niet *chill* vindt dat mensen daar grappen over maken, dan denk ik dat ze hem gelijk ook minder aardig gaan vinden. Als je zulke grapjes niet kan hebben, denk ik dat je d'r al wel gelijk buiten staat.

Een homoseksuele Nederlandse journalist beaamt deze verwachting. Het is belangrijk dat je weerbaar en comfortabel met jezelf bent, om een positieve ervaring op een voetbalredactie te hebben.

Journalist (homoseksueel, Nederlands): Ik ervaar de werkcultuur nu als heel positief. Dat heeft ook met mezelf te maken denk ik. Ik ben wel heel zelfverzekerd nu. Ik heb altijd dat mensen me el mogen, vanwege dat. Vanwege het feit dat ik zelfverzekerd ben, daar hebben ze veel respect voor. Dat maakt het misschien wat makkelijker.

4.3.6 Vooruitblik

Wat betreft homoacceptatie, is er sprake van een positieve ontwikkeling op voetbalredacties. De geïnterviewde journalisten signaleren dat het heteroseksisme in de voetbaljournalistiek de afgelopen jaren afnam. Dit komt met name doordat de redactie diverser en jonger is geworden.

Journalist (homoseksueel, Nederlands): Het wordt ook steeds gênanter voor de oudere generaties al ze er nog wat op tegen hebben. Dat zie je ook wel een beetje met Johan Derksen en Van der Gijp, ze gooien alles maar op die cancelcultuur, maar het heeft gewoon alles te maken met vooruitgang en revolutie in dingen die we vroeger wel deden en die nu niet meer kunnen. Wen d'r maar aan.

4.4 Masculiniteit

4.4.1 Algemene masculiniteit

Over het algemeen beschrijven vrijwel alle journalisten de werkvloer als masculien. Er is op de voetbalredactie weinig ruimte voor vrouwelijk gedrag en kwetsbaarheid. Ook hangt er een competitieve sfeer op de werkvloer.

Journalist (heteroseksueel): Het is enorm masculien. Het gaat altijd over hoe snel, hoe hard, altijd competitief. Alle *chit-chat* die ik heb is altijd een beetje masculien, denk ik.

Journalist (homoseksueel, Engels): Ik zou zeggen dat het heel masculien is. Ik heb ook seksistische dingen gehoord terwijl er vrouwelijke journalisten in de buurt waren. Alles wat ik heb gezegd over homo zijn in de voetbaljournalistiek, voor een vrouw is het niet veel makkelijker.

Journalist (homoseksueel, Uruguayaans): Er wordt van mannen op de werkvloer verwacht dat ze sterk zijn en niet over hun emoties praten.

De meeste participanten vinden de sport zelf niet per se mannelijk. Wel beamen ze dat het als mannelijk wordt gezien, hierdoor is een machocultuur ontstaan in de voetbalwereld. De sport is opzichzelfstaand dus niet mannelijk, maar is dit wel geworden.

Journalist (heteroseksueel): Als ik zelf antwoord moet geven is het antwoord: absoluut niet. Maar qua machogedrag is het absoluut de mannelijkste sport van de wereld.

Ook de redactie is masculien, zoals gezegd. Redacties bestaan voornamelijk uit mannen en de werkcultuur is erg masculien.

Journalist (heteroseksueel): Als je je als man vrouwelijk gedraagt kan dat nog wel opmerkingen opleveren. Zoals “doe niet zo verwijfd” ofzo. Ook van mensen in hogere functies. Dat is eigenlijk geen goede zaak. Ik zou me als vrouwelijkere man wel minder fijn voelen.

4.4.2 Hegemonische masculiniteit

Op basis van de verhalen van de participanten, kan gezegd worden dat er sprake is van hegemonische masculiniteit binnen de voetbaljournalistiek. Zo is er op de voetbalredactie geen ruimte voor vrouwelijk gedrag. Participanten geven aan zich niet comfortabel te voelen bij vrouwelijk gedrag, opvallende kleding of het tonen van emoties.

Journalist (heteroseksueel): Daarover ga je opmerkingen krijgen. Dat kan niet iedereen waarderen. Dat is omdat je dan echt uit de toon valt en dat zou natuurlijk helemaal niet moeten, dat je daardoor anders aangekeken wordt en dat mensen dat raar vinden.

Journalist (heteroseksueel): Ja, dan ben je sowieso minimaal twee weken de lul van grappen denk ik. Ik denk dat dat wel lang een ding zou zijn.

Journalist (heteroseksueel): Ik heb een oorbel en ik heb echt het idee dat een gedeelte dat een beetje raar vond. Iedereen heeft daar een opmerking over gemaakt.

Journalist (lesbisch): Ja, dat soort dingen zou ik dus niet eens kunnen bedenken bij mij op de redactie. Wij zijn net op het punt dat we iemand hebben aangenomen met best wel veel tatoeages ofzo, dus dat is misschien ook wel een goed voorbeeld. Alles moet binnen de norm blijven van wat het bedrijf heeft en dat is wel gewoon een bepaald type iemand.

Geen van de participanten heeft mannelijke collega's die zich relatief vrouwelijk representeerden. Ze verwachten dat het voor zo'n man lastig zou zijn op de redactie.

Journalist (heteroseksueel): Ik weet zeker dat ik me daar zelf een stuk onzekerder door zou voelen, als ik een vrouwelijke man was. En me ook minder op m'n plek zou voelen.

De homoseksuele participanten beschrijven zichzelf als mannelijk. Ze denken dat dit een voordeel is op de redactie.

Journalist (homoseksueel, Nederlands): Ik ben best wel mannelijk. Dat is een soort van voordeel. Ik denk dat het anders was geweest als ik wat vrouwelijker was geweest, qua benadering en erbij horen. Dat is voor hun wat minder ongemakkelijk, omdat je toch niet meteen kan zien op wat ik val.

Hegemonische masculiniteit, het concept van Raewyn Connell, refereert naar het bestaan van drie soorten masculiniteit (1995). Zoals uitgelegd in paragraaf 2.3 ervaren vrouwelijke mannen de minste privilege in een omgeving waar hegemonische masculiniteit bestaat. Het feit dat vrouwelijkere mannen het lastiger ervaren in de voetbaljournalistiek toont aan dat er sprake is van hegemonische masculiniteit op voetbalredacties.

4.4.3 Inclusive masculinity

De theorie *inclusive masculinity* biedt een uitleg voor masculien gedrag (Anderson, 2009). Om niet homoseksueel te lijken, zouden mannen zich masculien gedrag, dit wordt *homohysteria* genoemd. Er zijn drie voorwaarden voor het bestaan hiervan: het bewustzijn van homoseksualiteit, de afkeuring van homoseksualiteit en de afkeuring van vrouwelijk gedrag bij mannen. Voetbaljournalisten zijn zich bewust van homoseksualiteit. Bovendien keuren ze vrouwelijk gedrag af bij mannen, zoals eerder genoemd. Echter keuren voetbaljournalisten homoseksualiteit over het algemeen niet expliciet af, maar wel impliciet, zoals vermeld in paragraaf 4.3. Door dat laatste valt er geen harde conclusie te trekken over het al dan niet bestaan van *inclusive masculinity* binnen de voetbaljournalistiek. Men zou kunnen zeggen dat er een impliciete vorm van *homohysteria* heerst op voetbalredacties, dit omdat homoseksualiteit niet expliciet wordt afgekeurd.

4.4.4 Vooruitblik

Ook wat betreft masculiniteit is het de afgelopen jaren verbeterd op de voetbalredactie. De redactie is minder masculien geworden, onder andere doordat er meer vrouwen zijn gaan werken in de voetbaljournalistiek en doordat er meer jonge mensen op de voetbalredacties komen te werken.

Journalist (homoseksueel, Nederlands): Het is heel erg veranderd. Dat vind ik wel fijn. Er is veel meer oog voor diversiteit en inclusiviteit. Voor sommige mensen is dat wat moeilijker, vooral voor de wat oudere generatie. Er gebeurt nu in zo'n korte tijd zo veel qua verandering, dan kan ik me ook voorstellen dat het voor sommigen van hen best

wel lastig is. Ze hebben even de tijd nodig om te wennen aan nieuwe dingen. En die tijd moeten we mensen ook geven vind ik. We kunnen er wel als een dolle doorheen willen en alles willen veranderen. Maar als je zoveel mogelijk mensen wil hebben, dan kun je beter dingen op een goede manier uitleggen op een rustige manier en uitleggen waarom het beter is om het anders te doen. Dat werkt net wat beter.

Journalist (lesbisch): De afgelopen jaren hebben we er heel veel jongere mensen bij gekregen en ook heel veel vrouwen en ik denk dat dat heel erg heeft geholpen. Ik vind dat de sfeer nu veel prettiger is, veel relaxter en er worden minder harde grappen gemaakt en mensen worden ook wel wat meer op hun vingers getikt.

5. Conclusie en discussie

De laatste tijd is de acceptatie van de LHBTQ+-gemeenschap in het voetbal steeds vaker onderdeel van discussie. Ondanks de aandacht voor homoseksuele voetballers en supporters, is er nog weinig aandacht voor homoseksuele voetbaljournalisten. Dit onderzoek heeft getracht de ervaringen van de homoseksuele voetbaljournalist op een voetbalredactie in kaart te brengen. Om dit te bereiken zijn open interviews gehouden met heteroseksuele, homoseksuele en lesbische voetbaljournalisten werkzaam in zowel binnen- als buitenland op verschillende soorten redacties. In dit hoofdstuk zijn de belangrijkste conclusies van dit onderzoek te vinden, specifiek in paragraaf 5.1. Aan de hand van die conclusies wordt een algemeen advies gedeeld voor voetbalredacties in Nederland. Dit wordt samen met tekortkomingen en ideeën voor toekomstig onderzoek in paragraaf 5.2 besproken.

5.1 Conclusies

De hoofdvraag van dit onderzoek luidde: Hoe ervaren homo- en biseksuele mannen de werkcultuur binnen de voetbaljournalistiek? Op basis van de elf kwalitatieve interviews met heteroseksuele, homoseksuele en lesbische voetbaljournalisten kan een conclusie getrokken worden aangaande de ervaringen voor een homo- of biseksuele voetbaljournalist op voetbalredacties.

Wat betreft de werkcultuur waren alle participanten over het algemeen tevreden met hun werk. Wel benoemden de meeste participanten verbeterpunten met betrekking tot diversiteit en inclusiviteit. Zij beschreven de werkcultuur als conservatief, heteronormatief, competitief, masculien en niet divers. De gemiddelde voetbaljournalist werd beschreven als wit, hetero, oud en man. Ook verwezen vele participanten naar het fenomeen ‘kleedkamerhumor’, wat veel voorkomt in de voetbaljournalistiek. Kleedkamerhumor verwijst naar ongezouten humor, geregeld ten koste van anderen. Voornoemde is volgens participanten op regionale redacties erger en bij andere sporten minder erg. Daarnaast is de werkcultuur in de benoemde facetten de laatste tijd positief aan het veranderen.

Heteronormativiteit bestaat in grote mate op de werkvloer. Dit is terug te vinden in assumpties over de geaardheid van collega's, gespreksonderwerpen en de aarzeling bij homoseksuele voetbaljournalisten om over hun seksualiteit en liefdesleven te praten. Ook geven heteroseksuele participanten aan zich niet thuis te voelen in het maken van nieuws over onderwerpen gerelateerd aan de LHBTQ+-gemeenschap. Deze resultaten met betrekking tot heteronormativiteit zijn vergelijkbaar met die van Magrath (2020), die constateerde dat de sportjournalistiek een heteronormatieve omgeving is. Ander eerder gedaan onderzoek vond

vergelijkbare resultaten, zoals met betrekking tot gespreksonderwerpen op de werkvloer (Kian et. al, 2013).

Uit de verhalen van de participanten is op te maken dat er in de voetbaljournalistiek sprake is van heteroseksisme, specifiek in de vorm van impliciete homofobie. Dat sluit aan bij de wijze waarop journalisten volgens Breed (1955) socialiseren; ze conformeren zich aan de werkcultuur op redacties. Journalisten gedragen zich volgens hem zoals gepast lijkt binnen de werkcultuur, een soort gedeelde impliciete kennis. Participanten van het huidige onderzoek spreken over homofobe grappen en opmerkingen op de redactie. Opmerkelijk genoeg geldt dit enkel voor mannelijke homoseksuelen. Bovenstaande geldt niet voor de Engelse voetbaljournalistiek. De Nederlandse homoseksuele participant deelde hier echter geen last van te ondervinden en kon het ook wel waarderen. De meeste participanten zijn het erover eens dat je als homoseksuele voetbaljournalist sterk in je schoenen moet staan. Magrath (2020) constateerde eerder al dat de werkcultuur in de sportjournalistiek heteroseksistisch is. Zo constateerde hij dat homofobe grappen en opmerkingen worden gemaakt op de werkvloer en ook dat homoseksuele sportjournalisten moeite hadden uit de kast te komen. Ook van het publiek verwachten een aantal heteroseksuele participanten van het huidige onderzoek een negatieve reactie, zowel in het stadion als op sociale media. De lesbische en homoseksuele voetbaljournalisten gaven inderdaad aan wel eens negatieve reacties op sociale media gehad te hebben.

Vrijwel alle participanten noemen de werkcultuur van de voetbaljournalistiek masculien. Masculien gedrag is de norm en vrouwelijk gedrag wordt niet gewaardeerd. Ook delen homoseksuele participanten dat het een voordeel is – met betrekking tot hun ervaringen op de werkvloer – dat ze masculiene mannen zijn. Ook deze resultaten zijn vergelijkbaar met die in het onderzoek van Magrath (2020) en Kian, Anderson, Vincent en Murray (2013), waarin de sportjournalistiek als een masculiene werkcultuur beschreven werd. Wat betreft de beschreven masculiene werkcultuur, geven participanten aan dat het de afgelopen jaren verbeterd is.

De ervaringen van de participanten tonen bovendien het bestaan van hegemonische masculiniteit binnen de voetbaljournalistiek aan. Hegemonische masculiniteit verwijst naar meerdere soorten masculiniteit, waarvan mannen binnen de meest masculiene vorm de meeste privileges ervaren (Anderson, 2009). *Inclusive masculinity* is minder expliciet aanwezig, aangezien homoseksualiteit niet expliciet wordt afgekeurd binnen de voetbaljournalistiek. Hierdoor is er slechts een impliciete vorm van *homohysteria* aanwezig en is het lastig een harde conclusie te trekken met betrekking tot de theorie van Anderson (2009). *Inclusive*

masculinity is een theorie dat masculien gedrag bij mannen verklaart met de angst om als homoseksueel gezien te worden, zoals uitgebreider uitgelegd in paragraaf 2.3.

Over het algemeen kan dus geconcludeerd worden dat er in de voetbaljournalistiek nog altijd sprake is van homofobie en masculiniteit. Tegelijkertijd is er echter een tendens naar positieve verandering, iets waarin de Engelse voetbaljournalistiek verder ontwikkeld lijkt. De eerste kleine stapjes worden in de Nederlandse voetbaljournalistiek gezet. Dit is hoopgevend, maar er is nog een lange weg te gaan. Voor een homoseksuele voetbaljournalist kent de werkcultuur op dit moment negatieve kanten, met name door impliciete homofobie.

5.2 Discussie

5.2.1 Aanbevelingen

Op basis van de conclusies van dit onderzoek kunnen er adviezen geformuleerd worden aan Nederlandse voetbalredacties. Ten eerste: probeer een diversere redactie te bewerkstelligen. De meeste participanten gaven aan dat een diverse redactie de werkcultuur positief zou beïnvloeden, ook wat betreft de ervaringen op de redactie voor een homo- of biseksuele voetbaljournalist. Participanten dachten bijvoorbeeld dat impliciete homofobie hierdoor af zou kunnen nemen, één van de dingen waar de homoseksuele voetbaljournalisten tegenaan liepen. Wat betreft diversiteit die specifiek bij kan dragen aan homoacceptatie, kan gedacht worden aan jongere voetbaljournalisten, meer vrouwen en meer voetbaljournalisten uit de LHBTQ+-gemeenschap. Zo is geconstateerd dat geïnterviewden aangaven dat het vooral de oudere journalisten zijn die de masculiene en homofobe redactiecultuur uitdragen en in stand houden. Voor verandering is het van belang dat redacties verjongen en zo de hegemonie van oudere journalisten doorbreken.

5.2.2 Toekomstig onderzoek

Deze scriptie vormt een gedegen begin in onderzoek naar LHBTQ+-diversiteit binnen de voetbaljournalistiek, een onderwerp dat nog niet veel onderzocht is. Zoals elk onderzoek, kent ook het huidige onderzoek tekortkomingen. Zo waren de geïnterviewde heteroseksuele journalisten relatief jong en progressief. Dit terwijl de meeste participanten de populatie van de voetbalredactie als oud en conservatief beschrijven. Voor toekomstig onderzoek zou het dus nuttig zijn om oudere, conservatievere heteroseksuele voetbaljournalisten te spreken over hun perspectief op homoacceptatie binnen de voetbaljournalistiek, om zodoende een beter beeld te krijgen van hun visie. Hiervoor zou kwantitatief onderzoek toegepast kunnen worden,

bijvoorbeeld in de vorm van een grootschalige anonieme survey. Op die manier kan een beeld gevormd worden van de mening van heteroseksuele voetbaljournalisten over homoacceptatie in de voetbaljournalistiek.

Verder kunnen verschillende vergelijkingen gemaakt worden. Zo zou de Nederlandse voetbaljournalistiek vergeleken kunnen worden met de Engelse voetbaljournalistiek, waar het verder gevorderd lijkt op het gebied van diversiteit en inclusiviteit. In dit onderzoek kwam de indruk naar voren dat de Engelse voetbaljournalistiek voor loopt qua homoacceptatie ten opzichte van Nederland. Maar die indruk is gebaseerd op de ervaringen van twee homoseksuele Britse voetbaljournalisten. Om een beter beeld te krijgen van de verschillen tussen diverse landen op dit vlak, zou het nuttig zijn om landenvergelijkende onderzoeken naar dit onderwerp te doen.

Daarnaast geven de participanten in dit onderzoek een algemene verbetering aan in de voetbaljournalistiek: voetbalredacties werden de afgelopen jaren diverser, minder masculien, en minder homofob. Over een aantal jaren kan een vergelijking worden gemaakt met de voetbaljournalistiek van nu: is het verder ontwikkeld, op welke manier en in welke mate?

Als de voetbaljournalistiek inderdaad diverser is geworden over een aantal jaren, specifiek op het gebied van LHBTQ+-diversiteit, is het interessant om meerdere homoseksuele voetbaljournalisten werkzaam in Nederland te spreken. Het is lastig een beeld te vormen over de ervaring van een homoseksuele voetbaljournalist in Nederland, gebaseerd op de ervaring van één journalist. Dit was op het moment van het uitvoeren van het huidige onderzoek echter niet mogelijk. Voor het huidige onderzoek was het een goed alternatief om ook niet-homoseksuele journalisten te spreken over de Nederlandse voetbaljournalistiek. Wie weet komt hier in de toekomst verandering in.

Literatuur

- Anderson, E. (2009). *Inclusive masculinity: The changing nature of masculinities* (1ste editie). Routledge.
- Andrews, P. (2005). *Sports journalism: A practical introduction* (1ste editie). SAGE Publications Ltd.
- Barel, S. (2021, 22 augustus). Brandstichting en homofobe leuzen bij sportschool van oprichter “Roze Kameraden”. *Nieuws op Beeld*. Geraadpleegd op 10 maart 2022, van <https://nieuwsopbeeld.nl/2021/08/22/brandstichting-en-homofobe-leuzen-bij-sportschool-van-oprichter-roze-kameraden/>
- Berkowitz, D., & Limor, Y. (2003). Professional confidence and situational ethics: assessing the Social-Professional dialectic in journalistic ethics decisions. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 80(4), 783–801. <https://doi.org/10.1177/107769900308000403>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Braun, V., & Clarke, V. (2013). *Successful Qualitative Research* (1ste editie). SAGE Publications.
- Breed, W. (1955). Social control in the newsroom: A functional analysis. *Social Forces*, 33(4), 326–335. <https://doi.org/10.2307/2573002>
- Bullingham, R., Magrath, R., & Anderson, E. (Eds.). (2014). Changing the game: sport and a cultural shift away from homophobia. In *Handbook of Sport, Gender and Sexuality* (1ste editie). Routledge.
- Connell, R. W. (1995). *Masculinities* (2nd Edition). Amsterdam University Press.
- Cremer, R., Elling, A., & Alliantie Gelijkspele. (2021). *Homo-acceptatie in het betaald mannenvoetbal: een onderzoek in opdracht van de Alliantie Gelijkspele 4.0*. Mulier Instituut. <https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/26139/homo-acceptatie-in-het-betaald-mannenvoetbal/>
- Darde, V., & Morigi, V. (2012). Sexual diversity in Brazilian journalism: A study of the representations of LGBT people in the newspapers Folha de S. Paulo and o Estado de S. Paulo. *Brazilian journalism research*, 8(1), 144–159. <https://doi.org/10.25200/bjr.v8n1.2012.448>
- Einarsdóttir, A., Hoel, H., & Lewis, D. (2015). ‘It’s Nothing Personal’: Anti-Homosexuality in the British Workplace. *Sociology*, 49(6), 1183–1199. <https://doi.org/10.1177/0038038515582160>

- Eliason, M. J., Dibble, S. L., & Robertson, P. A. (2011). Lesbian, gay, bisexual, and transgender (LGBT) physicians' experiences in the workplace. *Journal of Homosexuality*, 58(10), 1355–1371. <https://doi.org/10.1080/00918369.2011.614902>
- Ferfolja, T. (2007). Schooling cultures: Institutionalizing heteronormativity and heterosexism. *International Journal of Inclusive Education*, 11(2), 147–162. <https://doi.org/10.1080/13603110500296596>
- Ferree, M. M., Gamson, W. A., Gerhards, J., & Rucht, D. (2002). *Shaping abortion discourse*. Amsterdam University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511613685>
- Franks, S., & O'Neill, D. (2014). Women reporting sport: Still a man's game? *Journalism*, 17(4), 474–492. <https://doi.org/10.1177/1464884914561573>
- Gähler, A., Deuze, M., & Universiteit van Amsterdam. (2021, juni). *De vertegenwoordiging van vrouwen binnen de Nederlandse geschreven sportjournalistiek*. https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=10422&m=1626426659&action=file_download#:~:text=Uit%20de%20resultaten%20blijkt%20dat,'masculiene%20hegemonie'%20genoemd%20wordt.
- Gravengaard, G., & Rimestad, L. (2014). Socializing journalist trainees in the newsroom: On how to capture the intangible parts of the process. *Nordicom Review*, 35(s1), 81–96. <https://doi.org/10.2478/nor-2014-0105>
- Herek, G. M., Kimmel, D. C., Amaro, H., & Melton, G. B. (1991). Avoiding heterosexist bias in psychological research. *American Psychologist*, 46(9), 957–963. <https://doi.org/10.1037/0003-066x.46.9.957>
- Huffman, A. H., Watrous-Rodriguez, K. M., & King, E. B. (2008). Supporting a diverse workforce: What type of support is most meaningful for lesbian and gay employees? *Human Resource Management*, 47(2), 237–253. <https://doi.org/10.1002/hrm.20210>
- Joseph, O. O., & Kibera, F. (2019). Organizational culture and performance: Evidence from microfinance institutions in Kenya. *SAGE Open*, 9(1). <https://doi.org/10.1177/2158244019835934>
- Kian, E. M., Anderson, E., Vincent, J., & Murray, R. (2013). Sport journalists' views on gay men in sport, society and within sport media. *International Review for the Sociology of Sport*, 50(8), 895–911. <https://doi.org/10.1177/1012690213504101>
- Kitzinger, C. (2005). Heteronormativity in action: Reproducing the heterosexual nuclear family in after-hours medical calls. *Social Problems*, 52(4), 477–498. <https://doi.org/10.1525/sp.2005.52.4.477>

- KNVB. (z.d.). *Seksuele diversiteit*. Geraadpleegd op 10 maart 2022, van <https://www.knvb.nl/themas/sportiviteit-en-respect/diversiteit/seksuele-diversiteit>
- Lee, J. Y., Seo, Y., Jeung, W., & Kim, J. H. (2017). How ambidextrous organizational culture affects job performance: A multilevel study of the mediating effect of psychological capital. *Journal of Management & Organization*, 25(6), 860–875. <https://doi.org/10.1017/jmo.2017.38>
- Lück, J., Schultz, T., Simon, F., Borchardt, A., & Kieslich, S. (2020). Diversity in British, Swedish, and German Newsrooms: Problem awareness, measures, and achievements. *Journalism Practice*, 1–21. <https://doi.org/10.1080/17512786.2020.1815073>
- Magrath, R. (2019). “Progress . . . Slowly, but Surely”: The sports media workplace, gay sports journalists, and LGBT media representation in sport. *Journalism Studies*, 21(2), 254–270. <https://doi.org/10.1080/1461670x.2019.1639537>
- Magrath, R., & Anderson, E. (ter perse). Sport, masculinities, and heteronormativity. *Oxford Handbook of Sport and Society*.
- Maso, I., & Smaling, A. (1998). *Kwalitatief onderzoek* (1 editie). Boom Lemma.
- Meanley, S., Egan, J. E., & Bauermeister, J. A. (2018). Policing heteronormativity and sexual risk-taking among young adult men who have sex with men in the Detroit metro area. *AIDS and Behavior*, 22(12), 3991–4000. <https://doi.org/10.1007/s10461-018-2257-4>
- NH Nieuws. (2018, 24 november). Bowi (20) is scheldpartijen met “homo” langs het voetbalveld zat. *NH Nieuws*. Geraadpleegd op 10 maart 2022, van <https://www.nhnieuws.nl/nieuws/235638/Bowi-20-is-scheldpartijen-met-homo-langs-het-voetbalveld-zat>
- NOS [NPO Radio 1]. (2021, 11 december). *De Schaduwspits* [Podcast]. Spotify. <https://open.spotify.com/show/1ZI1m5kDm0UQ4OUgKTjGAX?si=cf2c4242e9a643a4>
- Ramsay, G., & Davies, A. (2021, 30 november). Qatar 2022: Amid ongoing human rights concerns, World Cup chief promises host nation is “tolerant” and “welcoming”. *CNN*. Geraadpleegd op 10 maart 2022, van <https://edition.cnn.com/2021/11/30/football/qatar-2020-world-cup-nasser-al-khater-spt-intl/index.html>
- Smith, I. P., & McCarthy, G. (2017). The Australian corporate closet: Why it’s still so full! *Journal of Gay & Lesbian Mental Health*, 21(4), 327–351. <https://doi.org/10.1080/19359705.2017.1354793>

- SoccerNews. (2019, 10 januari). *Waar zijn de vrouwen in de Nederlandse voetbaljournalistiek?* Geraadpleegd op 14 maart 2022, van <https://www.youvatoday.nl/voting-with-volkers-imran-cherradi-benssebahe-cdas-new-generation/>
- Steensig, S. (2022, 16 februari). *Hoeveel seksualiteiten zijn er?* wibnet.nl. Geraadpleegd op 10 maart 2022, van <https://wibnet.nl/mens/seks/hoeveel-seksualiteiten-zijn-er>
- Sui, M., Paul, N., Shah, P., Spurlock, B., Chastant, B., & Dunaway, J. (2018). The role of minority journalists, candidates, and audiences in shaping Race-Related campaign news coverage. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 95(4), 1079–1102. <https://doi.org/10.1177/1077699018762078>
- Thomas, D. R. (2006). A general inductive approach for analyzing qualitative evaluation data. *American Journal of Evaluation*, 27(2), 237–246. <https://doi.org/10.1177/1098214005283748>
- Tindall, N. T. J., & Waters, R. D. (2012). Coming out to tell our stories: Using queer theory to understand the career experiences of gay men in public relations. *Journal of Public Relations Research*, 24(5), 451–475. <https://doi.org/10.1080/1062726x.2012.723279>

Bijlagen

Bijlage I. Interviewguide

Interviewguide Masterscriptie

Introductie

Voorstellen: Audrey de Ridder, student van de master Journalistiek en Nieuwe Media aan de Universiteit Leiden.

Interview voor het onderzoek 'Op de Man Spelen' naar de werkcultuur op de redactie voor homo- of biseksuele voetbaljournalisten. Een onderzoek van de Universiteit Leiden.

Doel van het onderzoek: ervaringen van homo- en biseksuele voetbaljournalisten op de werkvloer in kaart brengen door middel van kwalitatieve interviews met de journalisten zelf en andere werknemers op voetbalredacties.

Doel van interviews: een beeld krijgen van de ervaringen van homo- en biseksuele journalisten en de visie van hun hetero en lesbische vrouwelijke collega's hierop.

Uitleg open interview: bedoeling is om uitgebreide antwoorden te geven. Het gaat er nu om zoveel mogelijk meningen, zienswijzen en argumenten van de geïnterviewden te verzamelen, dus moedig geïnterviewde aan om uitvoerig te antwoorden.

Vermeld dat de interviews **vertrouwelijk en anoniem** verwerkt zullen worden. Dat betekent dat de geïnterviewden niet met naam worden genoemd in het onderzoeksverslag.

Vraag of geïnterviewde bezwaar heeft tegen het **opnemen van het interview**.

Werkcultuur

Doel: een nauwkeurige beschrijving krijgen van de werkcultuur op een voetbalredactie

Initiële vraag: Hoe zou een homoseksuele voetbaljournalist de werkcultuur op uw redactie ervaren?

[*Eventueel toelichten:* De werkcultuur verwijst naar ongeschreven regels over de sociale werking op een redactie, hier kan het beleid ook aan bijdragen. Denk aan dynamieken, gemeenschappelijke overtuigingen en aan opvattingen over gepast gedrag.]

Aspecten:

- Wat zou een nieuwkomer moeten weten?
- Gedrag dat wel en niet gepast is
- Ideeën die juist wel of juist niet besproken kunnen worden
- Ongeschreven regels
- Waren er dingen aan de werkcultuur die u opvielen toen u hier niet begon met werken
- Profiel van de gemiddelde collega, of zijn ze heel verschillend?
- Heeft u eerder op een voetbalredactie gewerkt? Was die werkcultuur anders?
- Heeft u eerder op een andere werkvloer of redactie gewerkt? Wat zijn de verschillende wat betreft de werkcultuur?
- Hoe ervaart u die werkcultuur? Positief/negatief?

Heteronormativiteit

Doel: in kaart brengen of en hoe er sprake is van heteronormativiteit op de werkvloer van een voetbalredactie.

Initiële vraag: Hoeveel homoseksuele voetbaljournalisten kent u?

Aspecten:

- Waarom zijn dat er zo weinig/nul denk je?
- Gaat men ervanuit dat een nieuwe collega hetero is? Vraagt men of iemand “een vriendin *of* vriend heeft”?
 - Wat vindt u daarvan?
- Denk aan niet-werk-gerelateerde interacties met collega’s. Bijvoorbeeld een gesprek over iemands dating leven.
- Voor heteroseksuele journalisten:
 - Hoe zou u het vinden als een mannelijke collega uit de kast kwam of als er een nieuwe homo- of biseksuele collega bij u zou komen werken?
 - Hoe zou hij in de groep liggen?
 - Zou hij meekomen in elk gesprek?
 - Hoe zou u het vinden om met een collega over zijn vriend of date met een man te praten?
 - Hoe zou u het vinden als een mannelijke collega verlof neemt in verband met kinderen?
- Voor niet-heteroseksuele journalisten:
 - Gaan collega’s die u nog niet kennen ervanuit dat u heteroseksueel bent?
 - Hoe vindt u het op een voornamelijk hetero werkvloer?
 - Zijn er gesprekken waarin u niet meekomt?
 - Hoe zou u het vinden om met een collega over uw vriend of date met een man te praten?
 - Hoe zou u zich voelen om op de werkvloer te delen dat u verlof gaat nemen in verband met kinderen?

Heteroseksisme

Doel: ervaringen van geïnterviewden achterhalen over eventuele heteroseksisme op de werkvloer

Initiële vraag: Tot op heden was er maar één profvoetballer in Nederland die openlijk homoseksueel was. Hoe kan dat, denkt u?

[*Eventueel toelichten:* Heteroseksisme verwijst naar het onderschikken van niet-heteroseksuele relaties, personen en gedrag. Vraag naar voorbeelden!!]

Aspecten:

- Geldt hetzelfde voor de voetbaljournalistiek?
- Waaraan merkt u dat?
- Voor heteroseksuele journalisten:
 - Kunt u redenen bedenken waarom een collega niet uit de kast zou durven komen?
 - Hoe vindt u het als een homoseksuele collega over zijn liefdesleven zou praten? Is dat anders dan als een heteroseksuele collega dit doet?
 - Op welke manieren ziet u homo- of biseksuele collega's als anders dan uw heteroseksuele collega's?
 - Worden er op de werkvloer grappen gemaakt over andere geaardheden dan heteroseksualiteit?
 - Wat vindt u hiervan?
 - Zou een homo- of biseksuele collega te maken kunnen krijgen met pesterijen?
 - Wat vindt u hiervan?
 - Zou jij het delen met het publiek als je op mannen viel?
- Voor homo- of biseksuele journalisten:
 - Bent u altijd open geweest over uw geaardheid op de voetbalredactie?
 - Heeft u het idee dat heteroseksuele collega's uw geaardheid ondergeschikt stellen?
 - Waarom denkt u dat homo- of biseksuele voetbaljournalisten niet uit de kast komen?
 - Heeft u het idee dat u uw liefdesleven privé moet houden tegenover collega's terwijl heteroseksuele collega's dit niet hoeven?
 - Hoe ervaart u dit?

- Worden er grappen gemaakt over uw geaardheid? Heeft uw voorbeelden?
 - Hoe ervaart u dit?
- Heeft u te maken (gehad) met pesterijen omtrent uw seksualiteit? Zo ja, wilt u dit beschrijven?
 - Hoe ervaart u dit?
- Eventueel: Zijn de homoseksuele voetbaljournalisten die u kent open over hun seksualiteit?
- Stel de eerste spits van de top 3 in Nederland komt uit de kast. Zou je het lastig vinden om daarover te schrijven/praten in audiovisuele media? Waarom?

Masculiniteit

Doel: te weten komen of de geïnterviewde de werkcultuur als relatief masculien ervaart en hoe de geïnterviewde dit ervaart

Initiële vraag: In vergelijking met andere redacties en werkvloeren, zou u uw werkvloer relatief masculien noemen?

[*Eventueel toelichten:* Hiermee wordt niet verwezen naar het aantal mannen op de werkvloer maar naar masculien gedrag. Vraag naar voorbeelden!!]

Aspecten:

- Is voetbal een mannelijke sport?
- In hoeverre is vrouwelijk gedrag bij mannen op de werkvloer gewaardeerd?
 - Hoe merkt u dat?
 - Hoe vindt u dat?
- Voor heteroseksuele journalisten:
 - Zou u zich als vrouwelijkere man fijn voelen op de redactie?
 - Zou u een homo- of biseksuele journalist als buitenstaander zien?
- Voor homo- of biseksuele journalisten:
 - Voelt u zich onderdeel van de mannen op de werkvloer?
 - Heeft u het idee dat u een vrouwelijkere kant van uzelf kunt laten zien op de werkvloer?
 - Hoe zou dit voor u verbeterd kunnen worden?
- Heeft u het idee dat de werkvloer de laatste jaren minder masculien is geworden?
- Zou u zeggen dat er sprake is van homofobie op de werkvloer van uw redactie?

Afsluiting

Maak kenbaar dat dit alle punten waren die jij aan de orde wilde stellen. Vraag of de geïnterviewde nog punten heeft die hij/zij van belang vindt.

Vraag of de geïnterviewde nog vragen heeft.

Bedankt geïnterviewde voor medewerking.

Vertel dat geïnterviewde op de hoogte zal worden gesteld van de resultaten van het onderzoek.